บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทยกรณีศึกษา: มุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ความรู้ในด้านหลักการศรัทธา แนวคิดทฤษฎีจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการศึกษาข้อมูลภาคสนามของผู้เข้ารับนับถือศาสนาอิสลามในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด รายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะสำคัญของแนวคำสอนและเหตุปัจจัยการเข้ารับศาสนาอิสลามของชนต่างศาสนิกตามหลักการอิสลาม
2. เพื่อศึกษาสาเหตุการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน
3. เพื่อศึกษาการเรียนรู้อิสลามภายหลังการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน
4. เพื่อศึกษาการปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

คำถามการวิจัย

1. สาเหตุที่ส่งผลให้ชนต่างศาสนิกเข้ารับอิสลามคืออะไร
2. พื้นฐานความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักศรัทธา หลักปฏิบัติ และหลักคุณธรรมจริยธรรมของมุอัลลัฟ
3. มุอัลลัฟจะปรับตัวและสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมใหม่กับครอบครัว ชุมชนและสังคมมุสลิมอย่างไร
4. วิถีชีวิตมุอัลลัฟทั้งชายและหญิงที่เข้ารับอิสลามในช่วงปี ค.ศ.2007 – 2017 มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลามหรือไม่ อย่างไร

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังต่อไปนี้

Prince of Songkla University Pattani Campus

1. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสาเหตุการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย การปรับตัว การสื่อสารอัตลักษณ์ของมุอัลลัฟโดยเฉพาะในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

2. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการรับทราบถึงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติ และหลักคุณธรรมจริยธรรมของมุอัลลัฟ

3. ผลการวิจัยสามารถเป็นองค์ความรู้ใหม่ของผู้วิจัยเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนทำโครงการอบรมมุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันและอื่น ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องนี้ ผู้วิจัยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เพื่อทบทวนเอกสาร ตำรา งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมแนวคิด หลักคำสอนของอิสลามที่เกี่ยวข้องกับความรู้และความเข้าใจในหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรมของอิสลามรวมถึงการปรับตัว พฤติกรรมและการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม โดยค้นคว้าจากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อนำไปเรียบเรียงวิเคราะห์และสังเคราะห์

2. ศึกษารวบรวมข้อมูลด้วยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยศึกษาสาเหตุการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย ซึ่งกำหนดขอบเขตเชิงพื้นที่เฉพาะพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน ประกอบด้วย จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ และตรัง โดยขอบเขตของเนื้อหาครอบคลุมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย อิสลามเป็นศาสนาแห่งการดะอฺวะฮฺนิยาม ความหมายและวิธีการดะอฺวะฮฺ หลักแห่งทางนำ การเข้ารับอิสลามของชนในยุคอดีตและยุคปัจจุบัน

3. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวม ทั้งหมดโดยอาศัยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ และนำเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์เพื่อตอบคำถามการวิจัย

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาดังกล่าวได้องค์ความรู้ตามวัตถุประสงค์และโจทน์การวิจัย โดยสรุปได้เป็น 4 ด้าน ดังนี้

Prince of Songkla University Pattani Campus

วัตถุประสงค์ที่1 ลักษณะสำคัญของแนวคำสอนและเหตุปัจจัยการเข้ารับศาสนาอิสลามของชนต่างศาสนิกตามหลักการอิสลาม ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

อิสลามเป็นศาสนาแห่งการดะอฺวะฮฺ เป็นศาสนาแห่งการประกาศสู่สัจธรรมของพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ เพื่อให้เอกภาพต่อพระองค์ อีกทั้งให้มนุษย์รู้จักและศรัทธาต่อพระองค์เพียงองค์เดียว ปราศจากภาคีใด ๆ ด้วยวิธีการที่แยบยล เพียบพร้อมด้วยวิทยปัญญา และบทเรียนอันดีงาม การดะอฺวะฮฺเป็นภารกิจของมุสลิมทั้งรายบุคคลและองค์คณะ นอกเหนือจากนั้น อิสลามได้นำเสนอวิธีการดะอฺวะฮฺที่มีความงดงามและสมบูรณ์ยิ่ง และบ่งบอกถึงความหมายของดะอฺวะฮฺ ความประเสริฐของดะอฺวะฮฺ ข้อบัญญัติ เป้าหมาย มารยาทและบุคลิกภาพของนักดะอฺวะฮฺและวิธีการดะอฺวะฮฺให้แก่ชนต่างศาสนิกซึ่งอิสลามมีวิธีการ ดังนี้ 1) ดะอฺวะฮฺด้วยคำพูดหรืองานประพันธ์และงานเขียน 2) ดะอฺวะฮฺด้วยสภาพหรือเชิงประจักษ์ 3) ดะอฺวะฮฺด้วยการสงเคราะห์ 4) ดะอฺวะฮฺด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี

อย่างไรก็ตาม การดะอฺวะฮฺแก่ชนต่างศาสนิกที่จะประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีองค์กรหลักรับผิดชอบดูแล อันได้แก่ มัสยิด โรงเรียน สมาคม มูลนิธิ องค์กร กลุ่มต่างๆ ที่ทำงานดะอฺวะฮฺ สื่อสารมวลชน เป็นต้น

การเรียกร้องเชิญชวนมนุษยชาติสู่การศรัทธา การให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ ﷻ นั้นเป็นภารกิจที่มีเกียรติและมีความสำคัญที่สุดที่บรรดาศาสนทูตของพระองค์ ได้ประกาศเรียกร้องเชิญชวนหมู่มวลมนุษยชาติสู่การศรัทธาและภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ ด้วยวิทยปัญญาและบทเรียนอันงดงาม ดังนั้น เมื่อการดะอฺวะฮฺเป็นภารกิจของบรรดานบีของอัลลอฮฺ ﷻ แล้ว ย่อมส่งผลให้แก่มุสลิมทั้งรายบุคคลและองค์คณะจะต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับภารกิจดังกล่าวอย่างที่สุด เพราะเป็นกิจที่ได้รับบัญชาจากอัลลอฮฺ ﷻ ให้ทำหน้าที่ดังกล่าว เช่น นบีมุฮัมมัด ﷺ มีคำสั่งจากอัลลอฮฺ ﷻ ให้ประกาศเรียกร้องเชิญชวนมนุษยชาติสู่การศรัทธาและให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ ﷻ โดยปราศจากภาคีใด ๆ ทั้งสิ้น

เมื่อการดะอฺวะฮฺเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่งแล้ว จึงเป็นหน้าที่สำหรับนักดะอฺวะฮฺต้องนำเสนออิสลามแก่ชนต่างศาสนิกด้วยวิธีการที่สร้างแรงจูงใจและเกิดความประทับใจต่ออิสลามไม่ว่าจะเป็นการดะอฺวะฮฺด้วยคำพูด การกระทำ การแสดงออก จรรยามารยาทที่งดงาม ดังนั้น ภารกิจแห่งการดะอฺวะฮฺ ก็คือ การกำชับให้ปฏิบัติตามคำสั่งใช้ของพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ และละทิ้งละวางในสิ่งที่พระองค์ทรงห้าม ที่ครอบคลุมถึงเรื่องหลักความเชื่อความศรัทธา การปฏิบัติศาสนกิจและกิจการงานต่าง ๆ รวมถึงในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม โดยมีเป้าหมายหลักคือการนำมนุษย์ออกจากความมืดบอดสู่แสงสว่าง นำเสนอและอธิบายหลักธรรมคำสอนของพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ให้มนุษย์พบความกระจ่างชัดและความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ด้วยเหตุนี้อัลลอฮฺ ﷻ ทรงสรรเสริญผู้ที่ทำหน้าที่ในภารกิจแห่งการดะอฺวะฮฺ และพระองค์ได้กำหนดภารกิจแห่งการดะอฺวะฮฺโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ซึ่งได้จากอายะฮฺอัลกุรอาน ดังนี้

1) เป็นหน้าที่ของมุสลิมรายปัจเจกบุคคล ในการรับผิดชอบภารกิจแห่งการดะอฺวะฮฺ โดยยืนยันจากอายะฮฺอัลกุรอาน อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ...﴾

(آل عمران :110)

ความว่า "พวกเจ้านั้น เป็นประชาชาติที่ดียิ่งซึ่งถูกให้อุบัติขึ้นสำหรับมนุษยชาติ โดยที่พวกเจ้าใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ชอบ และห้ามมิให้ปฏิบัติสิ่งที่มิชอบ และศรัทธาต่ออัลลอฮฺ..."

(บางส่วนจาก อาล อิมรอน: 110)

2) เป็นหน้าที่ขององค์คณะ (ญะมาอะฮฺ) กล่าวคือเป็นการกำชับให้กระทำสิ่งที่ถูกต้อง และยับยั้งมิให้กระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ดังกล่าวนั้น ถือว่าเป็นหนึ่งในภารกิจแห่งการดะอฺวะฮฺสู่แนวทางของอัลลอฮฺ พระองค์ทรงตรัสว่า

﴿ وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَأُوْلَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

(آل عمران :104)

ความว่า "และจงให้มีขึ้นจากพวกเจ้า ซึ่งกลุ่มชนหนึ่งที่จะเรียกร้องไปสู่ความดีงาม และสั่งใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ชอบ และห้ามปรามมิให้ปฏิบัติสิ่งที่มิชอบ และชนเหล่านี้แหละคือผู้ได้รับความสำเร็จ"

(อาล อิมรอน: 104)

สิ่งหนึ่งที่นักดะอฺวะฮฺทุกคนต้องมีความตระหนักและกำหนดเป็นฐานของการดะอฺวะฮฺ นั่นก็คือหลักแห่งทางนำ (อิดายะฮฺ) จากอัลลอฮฺ ﷻ ซึ่งพระองค์ทรงกำหนดสภาวะการณ์แล้วทรงชี้แนะแนวทางแก่มนุษย์เนื่องด้วยฮิดายะฮฺเป็นแก่นแกนอันสำคัญที่จะทำให้คน ๆ หนึ่งได้รับแสงสว่างแห่งทางนำจากพระองค์ให้เข้ารับนับถือศาสนาอิสลามถึงแม้นมนุษย์จะทุ่มเทความเพียรพยายามในการดะอฺวะฮฺสู่สัจธรรมของอัลลอฮฺ ﷻ ครั้งแล้วครั้งเล่าก็ตาม หากไม่ได้รับการชี้นำและแสงสว่างจากหลักแห่งทางนำของพระองค์แล้ว แน่แท้บุคคลเหล่านั้นย่อมตกอยู่ในสภาพแห่งความมืดมนอวิชาเช่นเดิม

สิทธิเสรีภาพของมนุษย์เป็นสิ่งที่อิสลามให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องด้วยความเชื่อความศรัทธาเป็นหนึ่งในสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้เอง อิสลามจึงไม่อนุญาติในการรุกคืบบีบบังคับให้ผู้หนึ่งผู้ใดเข้ามายอมรับนับถือศาสนาอิสลาม แต่อิสลามเป็นศาสนาที่ประกาศเรียกร้องเชิญชวน

Prince of Songkla University Pattani Campus

มนุษย์เข้ามาศึกษาถึงคำสอนของศาสนาอิสลามอันบริสุทธิ์ ซึ่งเปิดพื้นที่กว้างสำหรับมนุษยชาติ เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจในการเลือกนับถือมาเป็นสรณะ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ ...﴾

ความว่า "ไม่มีการบังคับใด ๆ (ให้นับถือ) ในศาสนาอิสลาม"

(อัลบะเกาะเราะฮฺ : 256)

เมื่ออิสลามเป็นศาสนาที่เปิดพื้นที่ทางความคิด ความเชื่อ ความศรัทธาให้แก่มนุษย์ในการเลือกนับถือศาสนาโดยไม่มีการบีบบังคับใด ๆ แล้ว อิสลามจึงได้นำเสนอวิธีการและรูปแบบการดะอฺวะฮฺหลากหลายวิธีการเพื่อเป็นช่องทางให้แก่บุคคลทั่วไปที่สนใจอิสลามเข้ามาศึกษา ดังนั้น ผลพวงแห่งความสำเร็จในการเผยแผ่อิสลามในสมัยของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ยุคสมัยเคาลีฟะฮฺทั้งสี่ ในยุคสมัยถัดมาจนถึงยุคปัจจุบันนั้น มีหลากหลายรูปแบบตามบริบทของพื้นที่และสังคมยุคสมัยที่เอื้ออำนวย

การดะอฺวะฮฺสู่อิสลามด้วยวิธีการต่าง ๆ นั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเผยแผ่ (ดาอีย์) ทุกคนที่จะต้องศึกษาถึงวิธีการดะอฺวะฮฺที่ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับ เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเจตนารมณ์ที่ได้วางไว้ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾

(يوسف :108)

ความว่า "จงกล่าวเถิดมุฮัมมัด นี่คือแนวทางของฉัน ฉันเรียกร้องไปสู่อัลลอฮฺอย่างประจักษ์แจ้งทั้งตัวฉันและผู้ปฏิบัติตามฉัน และมหาบริสุทธิ์แห่งอัลลอฮฺฉันมิได้อยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคี"

(ยูซุฟ: 108)

นัยแห่งอายะฮฺนี้ แสดงถึงความครอบคลุมในรูปแบบและวิธีการดะอฺวะฮฺ อัลลอฮฺ ﷻ ได้บัญญัติการดะอฺวะฮฺที่วางอยู่บนฐานแห่งความถูกต้องนั้นต้องสอดคล้องกับรูปแบบและวิธีการของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ที่ได้ปฏิบัติเกี่ยวกับงานดะอฺวะฮฺ โดยมีกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการ รูปแบบ พันธกิจและเป้าหมายเพียงหนึ่งเดียว คือ การเชิญชวนสู่อัลลอฮฺ ﷻ และอยู่บนพื้นฐานของอะกีดะฮฺที่ถูกต้องปราศจากการอุตริกรรมและการตั้งภาคีใด ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้น นักดาอีย์จำเป็นต้องมีความพร้อมในการทำงานดะอฺวะฮฺ โดยมีรูปแบบวิธีการดะอฺวะฮฺ ดังต่อไปนี้

1. การดะอฺวะฮฺด้วยคำพูดหรืองานประพันธ์และงานเขียน (دعوة بالمقال)

Prince of Songkla University Pattani Campus

การดะอฺวะฮฺด้วยคำพูดหรืองานประพันธ์และงานเขียนนั้นเป็นวิธีการดะอฺวะฮฺขั้นพื้นฐานที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้นำมาใช้ในการเผยแผ่อิสลามสู่มวลมนุษยชาติ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعاً﴾

(الأعراف :158)

ความว่า "จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า โอ้มนุษย์ทั้งหลาย แท้จริงฉันคือเราะสูลของอัลลอฮฺมายังพวกท่านทั้งหลาย"

(อัลอะอฺรอฟ: 158)

คำพูดมีบทบาทสำคัญยิ่งในการดะอฺวะฮฺมนุษยชาติสู่การน้อมรับสัจธรรมซึ่งมีอิทธิพลต่อผู้ฟังอย่างมาก การดะอฺวะฮฺโดยใช้วิธีการพูดนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงสำนวน สำเนียงให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะนำเสนอและกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความกระจ่างแจ้งและเข้าใจอย่างตรงประเด็น

การเขียนหนังสือเป็นวิธีการดะอฺวะฮฺอีกรูปแบบหนึ่งที่มีบทบาทอย่างมาก ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ทำการประกาศดะอฺวะฮฺแก่กษัตริย์และผู้นำประเทศต่าง ๆ เช่น กษัตริย์แห่งอิรัก กษัตริย์แห่งเปอร์เซีย กษัตริย์แห่งอียิปต์เป็นต้น และบรรดาบรรพชนในอดีตก็ได้ใช้วิธีนี้ในการดะอฺวะฮฺเช่นเดียวกัน เช่น ครั้งที่อิมามเอาซาอีย์ได้ส่งสารถึงข้าหลวงใหญ่แห่งเมืองชาม เกี่ยวกับรัฐบาลอิสลามจะต้องดำเนินการรักษาสิทธิประโยชน์ของชนต่างศาสนิกที่อยู่ภายใต้การปกครองของตน การเขียนหรือการประพันธ์หนังสือ จึงเป็นรูปแบบและวิธีการสำคัญที่เป็นเครื่องมือในการดะอฺวะฮฺ เพื่อถ่ายทอดสู่สาธารณชนได้ชัดเจน โดยไม่จำกัดกลุ่มบุคคล ไม่จำกัดอายุ ไม่จำกัดเวลา โดยเฉพาะผู้ที่สนใจอิสลาม ก็สามารถศึกษาอิสลามได้ด้วยตนเอง อีกทั้งการแปลตำราหรือหนังสืออิสลามสู่ภาษาต่าง ๆ ก็เป็นการแผ่ขยายวิชาการอิสลาม เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนต่างภาษาได้เรียนรู้และเข้าใจอิสลามได้ถูกต้อง

ในยุคปัจจุบันการดะอฺวะฮฺมีหลากหลายช่องทาง ที่สามารถสื่อสารถึงผู้รับสารได้รวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่อออนไลน์ อินเตอร์เน็ต ซึ่งเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่องค์กรมุสลิมควรที่จะนำมาเป็นสื่อหลักในการเผยแผ่อิสลามให้แก่ผู้สนใจอิสลามไปทั่วโลก การสื่อสารในสังคมมุสลิมนั้นถือเป็นตัวหลักในการเผยแผ่อิสลามอิสลามที่ถูกต้อง และเป็นบ่อเกิดในการพัฒนาทางด้านความคิดและสังคม ดังนั้น การประกาศดะอฺวะฮฺผ่านสื่อต่าง ๆ นั้น เป็นสิ่งที่จะต้องนำมาใช้ในองค์กรมุสลิมให้คุ้มค่า เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการทำงานเพื่อการเผยแผ่อิสลาม

2. การดะอฺวะฮฺด้วยสถานการณ์ บริบท สภาพการณ์หรือเชิงประจักษ์

การดะอฺวะฮฺด้วยสถานการณ์หรือเชิงประจักษ์ (دعوة بالحال) เป็นการดะอฺวะฮฺที่ดำเนินไปตามบริบทในตัวของมันเอง เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของอิสลามและพฤติกรรมของมุสลิมอย่างแท้จริงเช่นความสะอาดของมัสยิด ห้องน้ำของมัสยิด และความมีระเบียบวินัย จรรยามารยาทของ

มุสลิม นอกเหนือจากนั้น การดะอฺวะฮฺเชิงประจักษ์มีตัวชี้วัดบ่งบอกถึงอัตราการเติบโตของประชากรมุสลิม ผลจากชนต่างศาสนิกเข้ารับอิสลามและได้แต่งงานกับมุสลิมชายหรือหญิง เป็นต้น (Abd al-Karim Zidan, 1976: 91) รวมถึงในประเทศไทยในปัจจุบันมีมัสยิดจำนวนมาก มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย มีพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลามที่ควบคุมดูแลคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดและคณะกรรมการมัสยิด และมีสื่อต่าง ๆ ทั้งสิ่งตีพิมพ์ หนังสือ ตำราการเรียนรู้ศาสนาอิสลามและสถานีโทรทัศน์มุสลิม 24 ชั่วโมง ที่เป็นสื่อในการดะอฺวะฮฺให้ประจักษ์แก่สังคมโดยภาพรวมตามบริบทนั้น ๆ

3. การดะอฺวะฮฺด้วยการสงเคราะห์

การดะอฺวะฮฺด้วยการสังคมสงเคราะห์ (دعوة بالإغاثة) เป็นการดะอฺวะฮฺวิธีหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่า อิสลามเป็นศาสนาแห่งความเมตตาธรรมและเอื้ออาทรสงเคราะห์แก่มนุษยชาติทั้งหมดไม่มีเส้นแบ่งทางชาติพันธุ์และศาสนา เช่น การสร้างโรงพยาบาล ศูนย์บำบัดยาเสพติด มีสวัสดิการสังคม เช่น ชะกาต ดูแลเด็กกำพร้า ให้ทุนการศึกษาแก่บุคคลที่ด้อยโอกาสในสังคม ช่วยเหลือแม่หม้าย และผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ เป็นต้น

4. การดะอฺวะฮฺด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี

การดะอฺวะฮฺเชิงปฏิบัติด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี (دعوة بالقدوة) ถือว่าเป็นการทำงานดะอฺวะฮฺในเชิงรุกในการขจัดและลบล้างสิ่งไม่ดีในสังคม หรือสิ่งที่ขัดแย้งกับอิสลามและสร้างศูนย์กลางแห่งความดีควบคู่กันไป ในอันที่จะขับเคลื่อนให้งานดะอฺวะฮฺได้ดำเนินไปอย่างสอดคล้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดสัจธรรมบนพื้นแผ่นดินที่อยู่อาศัยในทุก ๆ ด้าน โดยผู้นำต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ตาม ครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์

ดังนั้น การเผยแผ่อิสลามในประเทศไทยของนักวิชาการศาสนาในประเทศไทยทุกระดับชั้นนั้น ก็เพื่อให้ชนต่างศาสนิกเกิดความสนใจศึกษาเรียนรู้อิสลาม ด้วยเหตุนี้จึงเป็นหน้าที่ที่นักวิชาการศาสนาจะต้องคำนึงถึงรูปแบบ วิธีการ จรรยาบรรณของนักเผยแผ่และนำแนวคิดอิสลามศาสนาแห่งการดะอวะฮฺและทฤษฎีหลักแห่งทางนำ (ฮิดายะฮฺ) มาเป็นกรอบในการปฏิบัติภารกิจที่ยิ่งใหญ่นี้ให้บรรลุเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ที่ 2 สาเหตุการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตุอย่างมีส่วนร่วมในการลงพื้นที่ของผู้วิจัยพบว่า ชนต่างศาสนิกในประเทศไทยที่เปลี่ยนการนับถือศาสนาเดิมที่ตนเองนับถืออยู่นั้นได้เข้ามารับอิสลาม จึงเรียกบุคคลนั้นว่า “มุอัลลัฟ” ซึ่งคำนี้เป็นคำที่ปรากฏในอัลกุรอาน อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾

(التوبة: 60)

ความว่า "แท้จริงท่านทั้งหลาย นั้น สำหรับบรรดาผู้ที่ยากจน และบรรดาผู้ที่ขัดสน และบรรดาเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมมัน และบรรดาผู้ที่หัวใจของพวกเขาสนิทสนม และในการไถ่ทาส และบรรดาผู้ที่หนี้สินล้นตัว และในทางของอัลลอฮฺ และผู้ที่อยู่ในระหว่างเดินทาง ทั้งนี้เป็นบัญญัติอันจำเป็นซึ่งมาจากอัลลอฮฺ และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ"

(อัตเตาบะฮฺ: 60)

คำว่า " الْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُم" (อัลมุอัลละฟะติ กุลูบุฮุม)จากอายะฮฺดังกล่าวข้างต้นหมายถึงกลุ่มคนที่มีเป้าหมายในการทำให้หัวใจของพวกเขาเกิดความอบอุ่นเป็นกันเองต้องการการปลอบประโลมและที่พักพิงทางจิตใจด้วยการเข้าสู่อิสลามหรือด้วยการทำให้เกิดความมั่นคงในการเป็นอิสลามมิกชน ดังนั้น มุอัลลัฟถือเป็นกลุ่มคน 1 ใน 8 จำพวกที่มีสิทธิรับซะกาต (Yusuf al-Qaradawi, 1994: 2/636)

ในปัจจุบัน มุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง และระนองมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วในแต่ละปีเนื่องด้วยสังคมมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันมีการขยายตัวเป็นสังคมเมือง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีธุรกิจท่องเที่ยวและการโรงแรมมากมาย ทำให้วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนไป รวมถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนที่นับศาสนาต่างกันอย่างเสรี

สังคมมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันในปัจจุบันในบางชุมชนเป็นสังคมเมืองเป็นชุมชนแออัดเนื่องจากมีชนต่างศาสนิกจากภูมิลำเนาอื่นเข้ามาเช่าที่พักอาศัยจำนวนมากเพื่อประกอบอาชีพในสถานประกอบการต่าง ๆ บริษัทห้างร้านและโรงแรมเป็นต้น เมื่อลูกหลานของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันออกไปทำงานในสถานประกอบการเดียวกันส่งผลต่อการปฏิสัมพันธ์รู้จักกันคบหากันมีความใกล้ชิด ยิ่งนานวันก็แปรเปลี่ยนเป็นความรักระหว่างคนสองคนที่นับถือศาสนาต่างกัน ด้วยปัจจัยดังกล่าวข้างต้นนี้เอง จึงเป็นเหตุให้มุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด เข้ารับอิสลามเนื่องจากสาเหตุการแต่งงานเป็นส่วนใหญ่

มุอัลลัฟชายและหญิงกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดสมัครใจพึงพอใจและมีความยินดีในการเข้ารับอิสลามโดยไม่มีมีการบีบบังคับจากผู้ใดทั้งสิ้นในการกล่าวถ้อยคำสองประโยคเพื่อยืนยันในความเป็นมุสลิม ถ้อยคำสองประโยคคือ "อัชฮะดุอัลลา อิลาฮา อิ้ลลั้ลลอฮฺ วะอัชฮะดุอันนะมุหัมมะดัร เราะสู

ลุลลอฮฺ” ความว่า “ข้าพเจ้าขอปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลลอฮฺ ﷻ และท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺ ﷻ ” สองประโยคดังกล่าวนี้ เพื่อยืนยันในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟและได้รับการตั้งชื่อใหม่เป็นชื่อมุสลิมมุอัลลัฟหญิงทำการคลุมหิญาบเพื่อแสดงออกในอัตลักษณ์ของความเป็นมุสลิมและมุสลิมะฮฺของมุอัลลัฟเอง

มุอัลลัฟมีความประทับใจในตัวของมุสลิมเดิมที่ได้คบหารู้จักกันมีความประทับใจมีจุดหมายในชีวิตที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน จึงเป็นแรงบันดาลใจให้มุอัลลัฟสนใจเกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลาม มุอัลลัฟบางคนได้ศึกษาเรียนรู้อิสลามมาก่อนจากอิมามหรือครูสอนศาสนาเมื่อตนเองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามแล้วจึงตัดสินเข้ารับอิสลาม

หลังจากที่มุอัลลัฟเข้ารับอิสลามแล้วจิตใจมีความมั่นคงมีศรัทธามั่นในอิสลามแล้วมุอัลลัฟก็นำสามีหรือภรรยากลับไปเยี่ยมพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ครอบครัวเดิมในภูมิลำเนาของตน ส่วนใหญ่แล้วมุอัลลัฟได้อธิบายให้ครอบครัวเดิมของตนได้รับความเข้าใจถึงเหตุผลในการเปลี่ยนศาสนาที่ตนเองเคยนับถือมาก่อนเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม

การที่มุอัลลัฟกลับไปเยี่ยมครอบครัวเดิมนำพาภรรยาหรือสามีที่ที่เป็นมุสลิมกลับไปเยี่ยมครอบครัวนั้น เป็นการเผชิญกับการท้าทายอย่างมากสำหรับมุอัลลัฟในการอธิบายให้แก่ครอบครัวเดิมของตนให้มีความเข้าใจและยอมรับในเหตุผลที่ตนเองได้เปลี่ยนศาสนาเพื่อไม่ให้พ่อแม่โกรธเคืองและเสียใจแม้ว่าในช่วงแรกครอบครัวเดิมของมุอัลลัฟไม่ค่อยยินดีและยอมรับในการเปลี่ยนศาสนาของตนเองก็ตามแต่เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งพื้นที่การยอมรับก็เข้าสู่ภาวะปกติ

ส่วนท่าทีของครอบครัวมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันต่อลูกเขยหรือลูกสะไภ้ที่เป็นมุอัลลัฟนั้น ส่วนใหญ่แล้วในสังคมปัจจุบันให้การยอมรับในฐานะที่มุอัลลัฟเป็นมุสลิมคนหนึ่งที่ได้ประกาศตัวเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม เนื่องจากมุอัลลัฟส่วนใหญ่ได้ศึกษาเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามก่อนแต่งงานหรือหลังแต่งงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกฎระเบียบข้อบังคับที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดได้ประกาศให้ทุกมัสยิดจัดการเรียนการสอนและการอบรมให้แก่มุอัลลัฟอย่างทั่วถึง

ดังนั้น การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดส่วนใหญ่แล้วด้วยสาเหตุจากการแต่งงานซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีหลักแห่งการดะอฺวะฮฺในเชิงบริบทและสถานการณ์และที่สำคัญนักดะอฺวะฮฺทุกคนจะต้องมีความตระหนักและกำหนดเป็นฐานของการดะอฺวะฮฺ นั่นก็คือหลักแห่งทางนำ (อิดายะฮฺ) จากอัลลอฮฺ ﷻ ซึ่งพระองค์เป็นผู้ทรงชี้แนะแนวทางให้แก่มนุษย์เนื่องด้วยฮิดายะฮฺเป็นแก่นแกนอันสำคัญที่จะทำให้คน ๆ หนึ่งได้รับแสงสว่างแห่งทางนำจากพระองค์ให้เข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม

วัตถุประสงค์ที่ 3 การศึกษา การเรียนรู้อิสลามภายหลังการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักของอิสลามที่เป็นส่วนที่สำคัญในการวิจัยเกี่ยวกับพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักความเชื่อและหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรม ผู้วิจัยนำเสนอองค์ประกอบหลักของอิสลาม ประกอบด้วย หลักความเชื่อ (อะกีดะฮฺ) และการศรัทธา (อีมาน) หลักปฏิบัติ (อิบาดะฮฺ) และหลักจริยธรรม (อัคลาก) ดังนี้

หลักความเชื่อ (อัล-อะกีดะฮฺ) ในอิสลาม

ผู้วิจัยนำเสนอทัศนะของอิบนุตัยมียะฮฺ (Ibn Taimiyah) ซึ่งเป็นนิยามที่มีความหมายใกล้เคียงคัมภีร์อัลกุรอาน และสุนนะฮฺของท่านเราะสูลุลลอฮฺ ท่านได้กล่าวว่า อะกีดะฮฺ คือองค์ความรู้หนึ่งที่ถูกระบุไว้ในคัมภีร์อัล-กุรอาน และอัสสุนนะฮฺ เกี่ยวกับเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพระเจ้า การเป็นนบี และสิ่งเร้นลับ ประการดังกล่าวนั้นเป็นความรู้ที่อยู่บนฐานแห่งความเชื่อความศรัทธาอย่างแน่วแน่ ได้แก่ การศรัทธาต่อพระเจ้า บรรดาเทวทูต บรรดาศาสนทูต วันโลกหน้า การกำหนดสภาวะการณ์ความดี-ความชั่ว และบรรดาสิ่งเร้นลับทั้งหมด (Ibn Taimiyah, 1999: 87)

จากนิยามข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า อะกีดะฮฺ หรือหลักความเชื่อ จากนิยามข้างต้นแสดงถึงความหมายทางภาษาและทางวิชาการนั้นมีความเชื่อมโยงกันอย่างแนบแน่น อันเป็นหลักการที่ถูกต้องที่มนุษย์นำสิ่งนั้น ๆ มายึดเหนี่ยวจนเกิดความศรัทธาอย่างมั่นคง ซึ่งเป็นหลักความเชื่อและการยึดมั่นของอะฮฺลุสสุนนะฮฺ วัลญะมาอะฮฺ โดยปราศจากสงสัยและคลางแคลงใด ๆ โดยเหตุนี้เอง หลักความเชื่อของอิสลามถือเป็นศูนย์รวมในบรรดาข้อบัญญัติที่อัลลอฮฺ ﷻ ประทานลงมาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้น มุสลิมทุกคนจะต้องมั่นในศรัทธาโดยไม่มีการสงสัยเคลือบแคลงใด ๆ ทั้งสิ้น

ส่วนหลักการศรัทธา (อัลอีมาน) นั้น อิบนุตัยมียะฮฺ ปราชญ์มุสลิมได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความหมายของการศรัทธาตามหลักวิชาการได้อย่างลึกซึ้งและครอบคลุม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทัศนะของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นแนวทางของกลุ่มอะฮฺลุสสุนนะฮฺวัลญะมาอะฮฺ เพราะเป็นการให้ความหมายการศรัทธาที่สอดคล้องและครอบคลุมหลักฐานต่าง ๆ ทั้งจากอัลกุรอานและสุนนะฮฺอย่างชัดเจน โดยให้ความหมายว่า การอีมานต้องประกอบไปด้วยความเชื่อมั่นด้วยจิตใจ การยอมรับด้วยวาจา และการปฏิบัติด้วยร่างกาย ทั้งนี้ถือว่าการเชื่อมั่นด้วยจิตใจ คือ รากฐานที่สำคัญที่สุดของการศรัทธาแม้ว่าจะไม่มีผู้ใดล่วงรู้ก็ตามแต่อัลลอฮฺ ﷻ ย่อมล่วงรู้และทรงตอบแทนผลแห่งการกระทำตามความรอบรู้ยิ่งของพระองค์ ดังนั้น ความศรัทธา (อัลอีมาน) จึงเป็นความเชื่อที่สถิตมั่นในหัวใจโดยปราศจากความสงสัย ติดตามด้วยการเปล่งวาจาออกมาเพื่อยืนยันถึงความเชื่อนั้นและปฏิบัติตามความเชื่อนั้นด้วยสรีระร่างกาย" ความศรัทธาจึงมีองค์ประกอบหลัก 3 ประการคือ มโนกรรม (ความเชื่อในจิตใจ) วจีกรรม (การเปล่งวาจาสัจจะยืนยัน) และกายกรรม (การปฏิบัติทางกายภาพ)

จากนิยามของหลักความเชื่อ (อัลอะกีดะฮฺ) และความศรัทธา (อัลอีมาน) ที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้นสะท้อนให้เห็นว่า หลักความเชื่อ (อัลอะกีดะฮฺ) ของอิสลามนั้นเป็นเครื่องมือในการยืนยันอย่างมั่นคงต่อหลักการศรัทธา (อัลอีมาน) โดยวางอยู่บนพื้นฐานหลักการศรัทธา 6 ประการ อันได้แก่

(1) การศรัทธาต่ออัลลอฮฺ หมายถึงเชื่อมั่นศรัทธาอันแน่วแน่ว่า อัลลอฮฺนั้นทรงเป็นพระผู้เป็นเจ้า พระผู้ทรงสร้างทุกสรรพสิ่ง และพระองค์ผู้ทรงหนึ่งเดียวเท่านั้นในการกราบกรานโดยปราศจากภาคีใด ๆ ทั้งสิ้น (Abu Bakr al-jazaeziy ,1976:37)

(2) การศรัทธาต่อบรรดามลาอิกะฮฺ หมายถึง หลักศรัทธาที่มุสลิมทุกคนต้องเชื่อมั่นศรัทธาว่า อัลลอฮฺ ﷻ ทรงสร้างมลาอิกะฮฺให้เป็นกลุ่มที่อยู่ในปวงบ่าวที่ภักดีและปฏิบัติตามสิ่งที่พระองค์ทรงใช้ ไม่ฝ่าฝืนคำสั่งห้ามของพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ และลักษณะของมลาอิกะฮฺนั้นถูกบังเกิดมาจากรัศมี มีจำนวนมากไม่มีผู้ใดทราบจำนวนนอกจากอัลลอฮฺ ﷻ เท่านั้น สามารถจำแลงกายได้และลักษณะอื่นๆ อีกหลายประการ ดังนั้น บรรดามลาอิกะฮฺปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดตามที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้มอบหมาย และจะไม่ฝ่าฝืนสิ่งใด ๆ ที่นอกเหนือจากคำสั่งของอัลลอฮฺ ﷻ ตามที่ได้รับมอบหมาย (Abu Bakr al-jazaeziy ,1976:42)

(3) การศรัทธาต่อบรรดาคัมภีร์ต่าง ๆ หมายถึง การเชื่อมั่นศรัทธาว่าอัลลอฮฺ ﷻ นั้นพระองค์ทรงประทานบรรดาคัมภีร์ซึ่งเป็นพระดำรัสของพระองค์ลงมาให้กับบรรดาศาสนทูต เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันในการประกาศศาสนาและเป็นข้อบัญญัติต่าง ๆ ที่ถูกระบุไว้ และบรรดาคัมภีร์ที่สำคัญได้แก่ คัมภีร์อัตเตารอฮฺถูกประทานให้แก่นบีมูซา ﷺ คัมภีร์อัลอินญีลให้แก่นบีอีซา ﷺ ซะบูรให้แก่นบีดาวูด ﷺ คัมภีร์อัลกุรอานให้แกท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นต้น (Abu Bakr al-jazaeziy, 1976: 44)

(4) การศรัทธาต่อบรรดาเราะสูล หมายถึง อัลลอฮฺ ﷻ ได้แต่งตั้งบรรดาศาสนทูตของพระองค์ในทุกยุคทุกสมัยและทุกประชาชาติ เพื่อนำบทบัญญัติของอัลลอฮฺ ﷻ มาประกาศเชิญชวนกลุ่มชนนั้น ๆ สู่การให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ ﷻ และภักดีต่อพระองค์ ปราศจากภาคีใด ๆ และเชื่อมั่นว่าบรรดาเราะสูลมีความซื่อสัตย์ เป็นที่ไว้วางใจได้ ทำหน้าที่เผยแผ่พร้อมแสดงหลักฐานยืนยันจากอัลลอฮฺ ﷻ ให้กับมวลมนุษย์ชาติ (Abu Bakr al-jazaeziy ,1976:48)

(5) การศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮฺ หมายถึง การเชื่อมั่นศรัทธาต่อเรื่องราวของวันสุดท้าย อันเป็นวันแห่งการฟื้นคืนชีพ เป็นโลกแห่งชีวิตหลังความตาย เป็นชีวิตที่นิรันดร์และสมบูรณ์ยิ่ง เป็นโลกแห่งการตอบแทน ดังนั้น มุสลิมทุกคนจะต้องเชื่อมั่นศรัทธาว่า วันอาคิเราะฮฺจะต้องเกิดขึ้นตามที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงสาธยายไว้ในอัลกุรอานอย่างแน่นอน และจากคำบอกเล่าของท่านเราะสูล ﷺ โดยผ่านหะดีษของท่านเกี่ยวกับชีวิตหลังความตาย ปรากฏการณ์แห่งการฟื้นคืนชีพ เรื่องราวการสอบสวนในหลุมฝังศพและการฟื้นคืนชีพ การชุมนุมในมะหฺชัร การคิดบัญชีการสอบสวนความดีความชั่ว สะพานสระน้ำ ตราชั่ง สวรรค์ และนรก เป็นต้น (Dhamiriyah, 1989: 121)

(6) การศรัทธาต่อกอฎอและกอดัร หมายถึง การศรัทธาต่อการกฎสภาวการณ์ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ทีพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ทรงกำหนดให้แก่ทุกสรรพสิ่ง ไม่ว่าจะเป็นความสุข ความทุกข์ การมีชีวิต ความตายและอื่น ๆ ทั้งปวงนั้น อยู่ในการรอบรู้และพระประสงค์ของอัลลอฮฺ ﷻ ทั้งสิ้น ซึ่งสิ่งต่าง

ๆ เหล่านี้ทั้งหมดนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ได้บันทึกไว้ในแผ่นจารึกที่ถูกรักษาแห่งพระองค์ (อัล-เลาหฺ อัล-มะหฺฟูซ) (Dhamiriyah, 1996: 129)

ดังนั้น การศึกษาการเรียนรู้หลักการพื้นฐานของอิสลามด้านหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักคุณธรรมจริยธรรมของมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันนั้นสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีองค์ประกอบหลักของอิสลามและแนวคิดหลักสังคมและวิถีชีวิตมุสลิม

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 3 โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตุอย่างมีส่วนร่วมในการลงพื้นที่ของผู้วิจัยพบว่า มุอัลลัฟได้ศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐานความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักจริยธรรมของมุอัลลัฟมาจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ดังนี้

1) มุอัลลัฟได้เรียนรู้จากอิมามและครูสอนศาสนาประจำมัสยิดทีมุอัลลัฟอาศัยอยู่ในชุมชนนั้นๆและบางคนไปรับการอบรมที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ซึ่งผลจากการที่มุอัลลัฟได้เรียนรู้และเข้ารับการอบรมทำให้มุอัลลัฟส่วนใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด มีความรู้ความเข้าใจในหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรมและวิถีชีวิตประจำวัน

การที่มุอัลลัฟได้เรียนรู้หลักความเชื่อความศรัทธาซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของศาสนาจากอิสลาม และครูสอนศาสนานั้นทำให้มุอัลลัฟได้รับทราบถึงจุดเปลี่ยนระหว่างสองศาสนาคือ ศาสนาอิสลามและศาสนาเดิมที่มุอัลลัฟเคยนับถือมาก่อน เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องพระเจ้าโดยที่มุอัลลัฟกลุ่มที่ผ่านการเรียนรู้และอบรมก่อนแต่งงานหรือหลังแต่งงานนั้นได้เปลี่ยนความเชื่อเดิมในเรื่องการกราบไหว้บูชาวัตถุมงคล และรูปเจว็ดต่าง ๆ มาสู่ความเชื่อในพระเจ้าองค์เดียวและกราบไหว้พระองค์ เพียงองค์เดียวเท่านั้น และความเชื่อในเรื่องสังสารวัฏมาสู่ความเชื่อในหลักแห่งการฟื้นคืนชีพในวันโลกหน้าและชีวิตหลังความตาย

มุอัลลัฟได้ละทิ้งความเชื่อเดิมเกี่ยวกับเรื่องกฎแห่งกรรมที่ตนเองเคยเชื่อว่ากรรมของแต่ละคนนั้นเป็นการกระทำไว้แต่ชาติปางก่อนจึงต้องมารับกรรมในโลกนี้ ดังนั้นเมื่อมุอัลลัฟเข้ารับอิสลามแล้ว เขาจะต้องเชื่อมั่นศรัทธาว่า อัลลอฮฺ ﷻ พระผู้เป็นเจ้าทรงกำหนดสภาวการณ์และการลิขิตเป็นไปตามความรู้อันสมบูรณ์ของพระองค์ทั้งสิ้น สิ่งใดที่พระองค์ประสงค์บังเกิดขึ้นมา สิ่งนั้นก็จะอุบัติขึ้นตามความประสงค์ของพระองค์และสิ่งใดที่พระองค์ไม่ประสงค์สิ่งนั้นยิอมไม่เกิดขึ้น

2) มุอัลลัฟบางคนซึ่งมีจำนวนน้อย ได้ศึกษาเรียนรู้พื้นฐานหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติ และหลักจริยธรรมจากอินเตอร์เน็ต หนังสือ สื่อโทรทัศน์ภาคมุสลิมและยูทูปทำให้มุอัลลัฟได้รับความรู้ความเข้าใจในระดับหนึ่งซึ่งมีความแตกต่างกับผู้ที่ผ่านการเรียนรู้และอบรมหลักสูตรโดยเฉพาะ ในขณะเดียวกัน มีมุอัลลัฟส่วนหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยมาก ไม่ได้เรียนรู้และผ่านการอบรมหลักสูตรจากอิมามและครูสอนศาสนาแต่อย่างใดเลย อีกทั้งไม่ได้ศึกษาหลักการของศาสนาอิสลามผ่านสื่อต่าง ๆ แต่อย่างใดเลย ทำให้มุอัลลัฟไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักความเชื่อความศรัทธาหลักปฏิบัติหลักจริยธรรมและหลักการดำเนินชีวิตประจำวัน เพียงแต่มุอัลลัฟได้กล่าวคำปฏิญาณตนสองประโยคใน

วันแต่งงานหรือก่อนหน้านั้นเพียงไม่กี่วันเท่านั้น หลังจากนั้นมุอัลลัฟก็ชักนำสามีหรือภรรยาไปประกอบอาชีพในสถานประกอบการบริษัทหรือโรงแรมและพักอาศัยในชุมชนที่ห่างไกลจากชุมชนมุสลิม หรือบางครั้งมุอัลลัฟได้มาพักอาศัยในชุมชนมุสลิม แต่มุอัลลัฟกลุ่มนี้ไม่ให้ความสำคัญและสนใจเกี่ยวกับการศึกษาเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามแต่อย่างใดเลย แต่เมื่อถึงวันสำคัญทางศาสนาอิสลามเช่นวันอีดิลฟิฏรีและวันอีดิลอัฎฮา มุอัลลัฟก็จะกลับไปเยี่ยมครอบครัวของสามีหรือภรรยาและได้ไปร่วมละหมาดวันอีด เป็นการปฏิบัติเพียงแค่การสังเกตและปฏิบัติตามคนรอบข้าง จากท่าทางอิริยบทของการละหมาด แต่การอ่านบทต่าง ๆ ในละหมาดนั้น มุอัลลัฟกลุ่มนี้ไม่สามารถอ่านได้ แต่ปฏิบัติการละหมาดด้วยท่าทางรูปแบบภายนอกเท่านั้น

หลังจากที่มุอัลลัฟชายและหญิงในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้เรียนรู้และผ่านการอบรมเกี่ยวกับพื้นฐานหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรม สิ่งที่หะลาล หะรอม และวิถีชีวิตประจำวันตามหลักการของศาสนาอิสลามแล้ว ทำให้มุอัลลัฟกลุ่มนี้มีความเข้าใจในหลักการและเกิดความตระหนัก ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนความเชื่อเดิม ๆ และพิธีกรรมในเทศกาลและวันสำคัญต่าง ๆ สู่หลักความเชื่อความศรัทธาในศาสนาอิสลาม ด้วยการอธิบายให้ครอบครัวเดิมได้รับทราบและเข้าใจถึงหลักการของศาสนาอิสลาม ในสิ่งที่อนุญาติให้ปฏิบัติได้และปฏิบัติไม่ได้ รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ขัดต่อหลักการของศาสนาอิสลาม แต่ในส่วนของการปรนนิบัติและทำความดีต่อพ่อแม่สานสัมพันธ์กับญาติพี่น้องนั้น เป็นปกติเช่นเดิมในการยึนหยัดสานต่อ ดั่งที่เคยปฏิบัติมาก่อนหน้านั้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามุอัลลัฟที่ได้เรียนรู้และผ่านการอบรมหลักการของศาสนาอิสลามแล้วก็ตาม ก็มีมุอัลลัฟบางคนพบกับปัญหาในการปฏิบัติตัวตามหลักการของศาสนาอิสลามและการดำเนินชีวิตประจำวันซึ่งมีเหตุปัจจัย ดังนี้

1) ตัวของมุอัลลัฟเอง

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มุอัลลัฟกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อย พบว่า มุอัลลัฟกลุ่มนี้ได้กล่าวปฏิญาณตนสองประโยคประกาศตัวเข้ารับอิสลาม เพื่อต้องการสมรสกับมุสลิมชายหรือหญิงซึ่งเป็นการเข้ารับอิสลามด้วยภาวะจำยอมหรือเหตุผลที่ต้องมีความรับผิดชอบในพฤติกรรมของตนเอง เนื่องจากตัวเองไม่มีความตั้งใจตั้งแต่แรกที่จะเข้ารับอิสลาม แต่จำเป็นต้องเข้ารับอิสลามเพื่อให้สามีหรือภรรยาของตนเองซึ่งเป็นมุสลิมได้ยึนหยัดบนหลักการของศาสนาอิสลามที่กำหนดให้มุสลิมต้องแต่งงานกับมุสลิมด้วยกัน มุสลิมกลุ่มนี้มีความแตกต่างกับมุอัลลัฟส่วนใหญ่ที่มีความพร้อมที่จะเข้ารับอิสลามด้วยการเรียนรู้หลักการพื้นฐานของอิสลามจนเกิดความเข้าใจ และมั่นใจว่าตนเองจะเปลี่ยนความเชื่อความศรัทธาเดิมมาสู่การศรัทธาในศาสนอิสลามได้ ซึ่งมุอัลลัฟกลุ่มที่มีการเตรียมพร้อมเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามก่อนการแต่งงานหรือหลังแต่งงานก็ตาม ย่อมมีความรู้ความเข้าใจอิสลามได้ดีกว่ากลุ่มมุอัลลัฟที่เข้ารับอิสลามด้วยภาวะจำยอม อีกทั้งมุอัลลัฟกลุ่มที่ไม่ได้ผ่านการเรียนรู้การอ่านอัลกุรอานและ

Prince of Songkla University Pattani Campus

ท่องจำอัลกุรอานเลย ส่งผลให้ไม่สามารถอ่านและท่องจำอัลกุรอานอายะฮฺต่าง ๆ ทีจะต้องนำมาใช้ในการละหมาด

2) ภาวะแวดล้อมทางครอบครัว

การดำเนินชีวิตของมุอัลลัฟในครอบครัวใหม่จะมีวิถีชีวิตและการปฏิบัติตนที่แตกต่างจากครอบครัวเดิมของมุอัลลัฟทั้งในหลักความเชื่อ การปฏิบัติ การดำเนินชีวิตประจำวันและ การบริโภค ดังนั้น มุอัลลัฟที่แต่งงานกับมุสลิมชายหรือหญิงและเข้ามาเป็นสมาชิกในครอบครัวของมุสลิมที่มีสภาพแวดล้อมเคร่งครัดในหลักการของศาสนาอิสลามแล้ว ก็จะมีผลในเชิงบวกกับมุอัลลัฟที่อาศัยอยู่ในครอบครัวดังกล่าวที่มีความเคร่งครัดตามไปด้วย หากครอบครัวใดไม่เข้มแข็งไม่มีความเคร่งครัดในหลักการของศาสนาอิสลามแล้ว ก็อาจส่งผลกระทบให้มุอัลลัฟที่อาศัยอยู่ในครอบครัวนั้น ๆ ปล่อยปละละเลยในเรื่องหลักการของศาสนาอิสลามเช่นเดียวกัน เนื่องด้วยสามีหรือภรรยาของมุอัลลัฟหรือบุคคลในครอบครัว และบรรยากาศภายในครอบครัวนั้นมีความสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมพฤติกรรมและการแสดงออกในความเป็นมุสลิมที่ดีมีความเคร่งครัดหรือไม่เคร่งครัดในหลักการของศาสนาอิสลามของมุอัลลัฟนั้น ขึ้นอยู่กับบรรยากาศของครอบครัวนั้น ๆ เป็นสำคัญ

3) บริบทของชุมชนและสังคม

การที่มุอัลลัฟออกจากวัฒนธรรมเดิมของตนก้าวข้ามสู่วัฒนธรรมอิสลามซึ่งเป็นวัฒนธรรมใหม่ของมุอัลลัฟนั้นอาจเกิดปัญหาการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งมุอัลลัฟจะต้องเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ ดังนั้น มุอัลลัฟสามารถเรียนรู้และปรับตัวได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับพื้นฐานส่วนบุคคล บริบทของชุมชนและสังคม เช่น บุคลิก นิสัย ทัศนคติ และการสนับสนุนจากบุคคลในชุมชนหรือสังคมที่มุอัลลัฟอาศัยอยู่

วัตถุประสงค์ที่ 4 การปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ของมุอัลลัฟ

กระบวนการปรับเปลี่ยนของการดำเนินชีวิตอันส่งผลต่อความรู้สึก ทำให้เกิดการวิตกกังวลและไม่สบายใจอาจเกิดขึ้นกับมุอัลลัฟในช่วงต้น ซึ่งการปรับตัวของมนุษย์นั้นเกิดขึ้นจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ความคับข้องใจอันเกิดจากสภาพจิตใจหรือความรู้สึกที่ถูกขัดขวางไม่สามารถบรรลุสู่เป้าหมายได้โดยมีสาเหตุมาจากองค์ประกอบส่วนบุคคลที่เป็นลักษณะทางกายภาพที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม เช่น ดิน ฟ้า อากาศ เป็นต้น และคุณลักษณะทางจิตใจ เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง และสาเหตุจากการอยู่ร่วมกันในสังคมเช่นการเลือกคบเพื่อน เป็นต้นความคับ

2. ความขัดแย้งเกิดจากสภาพจิตใจหรือความรู้สึกที่บุคคลหนึ่งต้องตัดสินใจเลือกเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการเพียงอย่างเดียวทั้ง ๆ ที่ความต้องการมีความปรารถนาหลายอย่างพร้อม ๆ กันแต่มีความจำเป็นต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง

3. ความกดดันเกิดจากสิ่งที่บีบบังคับให้บุคคลต้องกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของบุคคล ด้วยสาเหตุจากตัวบุคคลที่สังคมได้กำหนดขึ้นมา เช่น กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ กฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นต้น

ส่วนคำว่า “อัตลักษณ์” ตามพจนานุกรมภาษาอังกฤษ–ไทย มาจากคำว่า “Identity” คือ อัตลักษณ์หมายถึงสิ่งที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะตัวของคนหรืออื่นๆอันเป็นลักษณะเฉพาะตัวที่เกี่ยวข้องกับบุคคล สังคม ชุมชน เชื้อชาติ ภาษา สีผิว และศาสนา ฯลฯ ซึ่งในแต่ละสังคมย่อมมีวัฒนธรรม กิจกรรม กรรมวิธี และวิถีชีวิตเฉพาะตัว ถือเป็นอัตลักษณ์อันโดดเด่นของกลุ่มชนนั้น ๆ ที่มีความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ สีผิว ภาษา และอื่น ๆ ที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของมนุษย์ที่พระองค์อัลลอฮฺได้สร้างขึ้นมาอย่างน่าอัศจรรย์ยิ่งนัก จากการศึกษา “อัตลักษณ์” ที่ปรากฏในอัลกุรอานนั้น อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقۡنَٰكُم مِّن ذَكَرٖ وَأُنثَىٰ وَجَعَلۡنَٰكُمۡ شُعُوبٗا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓاْۚ إِنَّ أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ أَتۡقَىٰكُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٞ ﴾

(الحجرات :13)

ความว่า “โอ้มนุษยชาติทั้งหลาย แท้จริงเราได้สร้างพวกเจ้าจากเพศชาย และเพศหญิง และเราได้ให้พวกเจ้าแยกเป็นเผ่า และตระกูลเพื่อจะได้รู้จักกัน แท้จริงผู้ที่มีเกียรติยิ่งในหมู่พวกเจ้าณที่อัลลอฮนั้นคือผู้ที่มีความยำเกรงยิ่งในหมู่พวกเจ้า แท้จริงอัลลอฮนั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้อย่างละเอียดถี่ถ้วน”

(อัลหุญุรอต: 13)

อายะฮอัลกุรอานข้างต้นได้บ่งชี้ถึงความเป็นพระผู้ทรงสร้างของอัลลอฮฺ ﷻ ในการสร้างมนุษย์ขึ้นมามีทั้งเพศชายและเพศหญิงที่แตกต่างกัน มีสถานะความเป็นคู่ครองระหว่างทั้งสอง และพระองค์ ได้สร้างมนุษย์ขึ้นมาให้มีสีผิว ภาษาที่แตกต่างกัน และหลากหลายชาติพันธุ์ ดังกล่าวนั้นสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของมนุษยชาติที่มีความแตกต่างกันเนื่องด้วยภูมิประเทศ สถานที่ สิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ ตลอดจนยอมรับในความเป็นตัวตน และการแสดงออกในตัวตนให้คนกลุ่มอื่นในสังคม ให้เห็นถึงความแตกต่างและไม่เหมือนกัน โดยเหตุนี้ อัตลักษณ์จึงเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ทั้งระหว่างบุคคลภายในสังคมและภายในตัวบุคคลเองเพื่อนำมาปรับใช้ภายใต้เงื่อนไขที่ต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของเวลาและพื้นที่ อัตลักษณ์จึงอาจถูกกำหนดขึ้นได้ตามตำแหน่งแห่งที่ของบุคคลโดยสังคม จึงกล่าวได้ว่า อัตลักษณ์กับสังคมเป็นเรื่องที่ต้องยึดโยงเชื่อมต่อกัน เพราะว่าเมื่อนิยามอัตลักษณ์แล้วจะต้องต้องมีการอ้างอิงกับสังคมอยู่เสมอ

Prince of Songkla University Pattani Campus

ดังนั้น ทฤษฎีการปรับตัวและแนวคิดอัตลักษณ์สะท้อนให้เห็นว่า การปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ของมุอัลลัฟให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมกับสังคมใหม่และสังคมเดิมของตนเองนั้นเป็นสิ่งที่มุอัลลัฟต้องแสดงออกตัวตนในอัตลักษณ์ของความเป็นมุสลิมให้ประจักษ์แก่สังคมเพื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสภาพแวดล้อมที่รายรอบและวิถีชีวิต ด้วยปัจจัยดังกล่าวนี้เองจึงเป็นเหตุให้มุอัลลัฟต้องปรับตัวเพื่อดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงในชีวิตของคนเอง

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 4 โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตุการมีส่วนร่วมในการลงพื้นที่ของผู้วิจัยพบว่า การเปลี่ยนศาสนาไม่ว่าจะเป็นศาสนาใดก็ตามเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในชีวิตของคน ๆ หนึ่งและอาจส่งผลให้ผู้ที่เปลี่ยนศาสนา เปลี่ยนแปลงความคิดและทัศนคติต่อชีวิตของตนเองอย่างสิ้นเชิง เฉกเช่นมุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดส่วนใหญ่แล้วได้มีการปรับตัวในด้านต่าง ๆ เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของตนเอง ทำให้การเปลี่ยนศาสนาของมุอัลลัฟนั้น ส่งผลให้เกิดการปรับตัวทางอัตลักษณ์ทั้งในระดับบุคคลและในระดับสาธารณะ ดังนั้นการปรับตัวในลักษณะส่วนบุคคลของมุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดที่สามารถพบเห็นได้โดยทั่วไปมี ดังนี้

1) การปรับตัวในเรื่องหลักความเชื่อและศรัทธา

การเปลี่ยนศาสนามักจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อและความศรัทธา อันเป็นการเปลี่ยนแปลงความเชื่อเดิมของตนเองที่เคยศรัทธากราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์และนับถือพระเครื่องมาสู่ความเชื่อในพระเจ้าองค์เดียว ด้วยการปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาอิสลาม อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีมุอัลลัฟกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยยังคงรับเอาคำสอนบางประการหรือบางส่วนของศาสนาเดิมที่ตนเองเคยนับถือมาก่อนเช่นการถือฤกษ์ถือยาม การผูกข้อมือเป็นต้น มาถือปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เนื่องจากมุอัลลัฟกลุ่มนี้หลังจากการแต่งงานแล้วก็ไม่ได้ศึกษาเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามเพิ่มเติม อีกทั้งพักอาศัยในชุมชนที่ห่างไกลและขาดการปฏิสัมพันธ์กับชุมชนมุสลิม โดยเหตุนี้เอง การเปลี่ยนศาสนาของมุอัลลัฟจึงส่งผลอันใหญ่หลวงต่อการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทางอัตลักษณ์ทั้งในระดับบุคคลและสาธารณะเพื่อดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมมุสลิมได้อย่างมีความสุข มีเกียรติและภาคภูมิใจ อีกทั้งได้รับการยอมรับจากสังคมมุสลิมในฐานะที่ได้เปลี่ยนศาสนาเดิมที่ตนเองเคยนับถือสู่ศาสนาอิสลามอย่างสมบูรณ์แบบ

2) การปรับตัวในการเรียนรู้หลักคำสอนและหลักปฏิบัติของอิสลาม

มุอัลลัฟส่วนใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดหลังจากที่ได้ประกาศตัวเข้ารับอิสลามแล้ว ได้เข้ารับการอบรมกับอิมามและครูสอนศาสนาประจำมัสยิดที่มุอัลลัฟพักอาศัยอยู่หรือสังกัดเป็นสัปปุรุษมัสยิดนั้นๆ มีการปรับตัวให้เข้ากับครอบครัวและชุมชน เพื่อศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานและหลักปฏิบัติของอิสลาม ฝึกหัดอ่านภาษาอาหรับ สูเราะฮฺอัลฟาติหะฮฺ อัตตะชะฮุด สูเราะฮฺต่างๆของอัลกุรอาน เพื่อนำมาใช้ในการอ่านขณะปฏิบัติละหมาด

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้มุอัลลัฟส่วนใหญ่ เกิดการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางภาษาและถ้อยคำที่มุอัลลัฟเคยกล่าวออกมาในวาระต่าง ๆ ก่อนหน้าที่จะเข้ารับอิสลามเช่นถ้อยคำ “พุทธโธ่”“คุณพระช่วย” เมื่อมุอัลลัฟได้ศึกษาเรียนรู้และมีความเข้าใจในหลักคำสอนของอิสลามแล้วทำให้เขาเกิดการปรับเปลี่ยนถ้อยคำเดิมๆที่เขาเคยกล่าวมาก่อน สู่ถ้อยคำตามวิถีอิสลาม เช่น อะอูซุบิ้ลลาฮฺ อินชาอัลลอฮฺ มาชาอัลลอฮฺ อัลฮัมดุลิลลาฮฺ เป็นต้น

3) การปรับตัวในเรื่องอาหารและเครื่องดื่ม

หลังจากมุอัลลัฟได้เรียนรู้หลักคำสอนของอิสลามเกี่ยวกับเรื่องอาหารเครื่องดื่ม สิ่งที่อิสลามอนุมัติและต้องห้ามแล้ว มุอัลลัฟส่วนใหญ่ก็ได้ปรับตัวเรื่องอาหารการกิน จากเดิมเคยรับประทานเนื้อสุกรและสัตว์ที่ไม่ได้ผ่านการเชือดอย่างถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม เคยดื่มเครื่อดื่มแอลกอฮอล์ชนิดต่างๆ สู่การรับประทานอาหารหะลาลที่อิสลามอนุมัติ เนื่องจากมุอัลลัฟต้องปฏิบัติตามกฎข้อห้ามของอิสลามอย่างเคร่งครัด เช่นเรื่องอาหารและเครื่องดื่ม อย่างไรก็ตามก็ยังมีมุอัลลัฟกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้ผ่านการอบรมเรียนรู้หลักการของศาสนาเลย มีความเข้าใจผิดคิดว่าอิสลามห้ามรับประทานเนื้อสุกรเพียงอย่างเดียว ส่วนอาหารอื่นๆหรือสัตว์ชนิดอื่น ๆ รับประทานได้หมด แม้ไม่ได้ผ่านการเชือดที่ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลามก็ตาม ดังนั้น มุอัลลัฟส่วนใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน หลังจากที่ได้เข้ารับการอบรมศึกษาเรียนรู้แล้ว มุอัลลัฟมีความรู้มีความเข้าใจ สามารถปรับเปลี่ยนค่านิยมเดิมและทัศนคติในเรื่องการบริโภคให้ถูกต้องตามหลักการศาสนาอิสลาม โดยผ่านการศึกษาเรียนรู้และอบรมจากศูนย์อบรมศาสนาและจริยธรรมประจำมัสยิด เพื่อยืนยันสถานะความเป็นมุสลิมอย่างแท้จริงของมุอัลลัฟเอง

4) การปรับตัวในพฤติกรรมการดำเนินชีวิตประจำวัน

มุอัลลัฟส่วนใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด หลังการเปลี่ยนศาสนาเดิมมาสู่ศาสนาอิสลามแล้ววิถีชีวิตประจำวันของมุอัลลัฟ เกิดการปรับเปลี่ยนไปตามหลักการและคำสอนของศาสนาอิสลาม มุอัลลัฟที่ได้ผ่านการศึกษาและอบรมแล้วจะมีความรู้ความเข้าใจเกิดความตระหนักว่าตนเองจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการดำเนินชีวิต นับตั้งแต่วันแรกที่เข้ารับอิสลามไปจนกระทั่งนาทีสุดท้ายของชีวิต ดังนั้นมุอัลลัฟแต่ละคนจะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของศาสนาอิสลามที่ถูกกำหนดเอาไว้ ด้วยการเป็นมุสลิมที่ดีปฏิบัติศาสนกิจที่ศาสนากำหนด พยายามแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลาม และที่สำคัญมุอัลลัฟจะต้องละทิ้งอย่างสิ้นเชิงจากพฤติกรรมที่ตนเองเคยกระทำมาก่อน ก่อนเข้ารับอิสลามเช่นการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล ซื้อหวย การพนันทุกรูปแบบ การดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด การผิดประเวณี การบนบานศาลเจ้ากล่าวต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคยศรัทธาเชื่อถือ การแขวนพระเครื่อง ตะกรุด ผูกข้อมือ การถือฤกษ์ถือยาม การใช้คำอุทานว่าพุทธโธ่ คุณพระช่วยเหล่านี้เป็นต้น

5) การปรับตัวในเรื่องการประกอบอาชีพ

มุอัลลัฟส่วนใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ที่ผ่านการเรียนรู้เกี่ยวกับบทบัญญัติของศาสนาอิสลามแล้ว จะมีความรู้ความเข้าใจ เกิดความตระหนักว่า บทบัญญัติของศาสนาอิสลามนั้น ได้กำหนดให้มุสลิมดำเนินธุรกรรมและประกอบอาชีพที่สุจริตถูกต้องและเป็นอาชีพที่อิสลามอนุมัติเท่านั้น และมุอัลลัฟก็ทราบดีว่ามีอาชีพหลายชนิดเป็นที่ต้องห้ามสำหรับมุสลิมเช่นขายสุกร ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ขายล๊อตเตอรี่ ปล่อยเงินกู้เพื่อกินดอกเบี้ยและอาชีพอื่นๆหลายชนิดที่อิสลามห้าม ดังนั้นมุอัลลัฟที่ได้ศึกษาเรียนรู้บทบัญญัติของศาสนาอิสลามแล้ว ก็จะเกิดความตระหนักและกลัวในความบาป จึงเป็นเหตุให้เขาต้องปรับตัวและเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่น เช่นคนที่เคยขายเนื้อสุกรก็อาจจะเปลี่ยนไปขายเนื้อวัว เนื้อไก่หรือขายปลาแทนเป็นต้น อย่างไรก็ตาม ยังมีมุอัลลัฟกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยที่ไม่ได้ผ่านการอบรมเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามมาเลย ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมของเขายังไม่ได้รับการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลามแต่อย่างใดเลย เพียงแต่เขาได้กล่าวคำปฏิญาณตนสองประโยคเพื่อเป็นถ้อยคำยืนยันในการเข้ารับอิสลามเท่านั้น

6) การปรับตัวในเรื่องการแต่งกาย

มุอัลลัฟส่วนใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดที่ผ่านการอบรมเรียนรู้เกี่ยวกับบทบัญญัติของศาสนาอิสลามแล้ว จะมีความเข้าใจและเกิดความตระหนักว่าศาสนาอิสลามมีข้อบัญญัติเรื่องการแต่งกายสำหรับผู้ชายและผู้หญิง ซึ่งอิสลามได้กำหนดการแต่งกายสำหรับมุสลิมชายนั้น จะต้องปกปิดร่างกายตั้งแต่เหนือสะดือลงมาจนเลยหัวเข่า ส่วนผู้หญิงจะต้องปกปิดร่างกายมิดชิดยกเว้นใบหน้าและฝ่ามือทั้งสอง เนื่องด้วยการแต่งกายของผู้ชายและผู้หญิงตามหลักการอิสลามนั้นมีวัตถุประสงค์สำคัญคือเพื่อปกปิดสิ่งที่ละอายและพึงสงวนของร่างกาย ด้วยเหตุนี้ มุอัลลัฟที่เปลี่ยนศาสนาเดิมสู่ศาสนาใหม่จึงต้องปรับตัวในเรื่องการแต่งกายให้ถูกต้องและเหมาะสมกับกาละเทศะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเทศกาลสำคัญ ๆ เช่นวันอีดิ้ลฟิฏรี อีดิ้ลอัฎฮาหรือในการละหมาดวันศุกร์และในวาระสำคัญอื่น ๆ มุอัลลัฟชายสามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมการแต่งกายได้อย่างเหมาะสม เช่น มุสลิมจะนุ่งโสร่งหรือใส่โต๊บ สวมหมวกขาวเมื่อออกไปละหมาดวันศุกร์ ละหมาดอีดทั้งสองหรืองานบุญต่างๆเพราะเป็นวัฒนธรรมและธรรมเนียมนิยมของชุมชนนั้น ๆ ซึ่งมุอัลลัฟส่วนใหญ่สามารถปรับตัวได้ไม่มีปัญหาและไม่เกิดอุปสรรคแต่อย่างใด เนื่องจากเป็นการแต่งกายที่เป็นธรรมเนียมนิยมปฏิบัติตามวาระโอกาสเท่านั้น

แต่ปัญหาและอุปสรรคในการแต่งกายนั้นมักจะประสบกับมุอัลลัฟหญิงมากกว่ามุอัลลัฟชายเนื่องจากมุอัลลัฟหญิงส่วนใหญ่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านประกอบอาชีพตามสถานประกอบการ โรงแรมบริษัทห้างร้านหรือสถานที่อื่นๆจึงเป็นอุปสรรคในการคลุมหิญาบแต่เมื่อเลิกงานกลับมาอยู่ที่บ้านมุอัลลัฟหญิงกลุ่มนี้ก็จะคลุมหิญาบ แต่งตัวมิดชิด และเมื่อไปร่วมงานการกุศลมัสยิดงานแต่งงานหรืองานอื่น ๆ มุอัลลัฟหญิงก็จะคลุมหิญาบแต่งชุดยาวสวยงามสีสันต่าง ๆ ตามวาระและโอกาส อย่างไรก็ตามก็ยังมีมุอัลลัฟชายกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยยังคงนุ่งกางเกงขาสั้นใส่สร้อยคอทอง ส่วน

ผู้หญิงไม่คลุมหิญาบแต่งชุดนุ่งสั้นเป็นวิถีชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เนื่องจากมุอัลลัฟกลุ่มนี้ไม่ได้เรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามเพิ่มเติมหลังจากการแต่งงาน อีกทั้งไปเช่าบ้านพักอาศัยอยู่ในชุมชนที่ไม่มีมุสลิมเลย แต่บางคนอาศัยอยู่กับครอบครัวมุสลิมเดิม แต่ครอบครัวไม่ได้สนใจเรียนรู้หลักการของศาสนา ไม่ปฏิบัติศาสนกิจที่จำเป็นในชีวิตประจำวันเลย เช่นการละหมาดฟัรฎู 5 เวลาเป็นต้น จึงเป็นเหตุให้ครอบครัวห่างไกลจากบรรยากาศของอิสลาม เกิดการปล่อยปละละเลยการดำเนินชีวิตในครอบครัวออกนอกกรอบหลักการและวิถีชีวิตของอิสลาม

7) การปรับตัวในเรื่องการเปลี่ยนชื่อ

จากการศึกษามุอัลลัฟกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดพบว่า มุอัลลัฟทุกคนได้รับการเปลี่ยนชื่อเป็นชื่อมุสลิมในวันที่ประกาศตนเข้ารับอิสลามหรือวันแต่งงานนั้น มีความยินดีและภาคภูมิใจกับชื่อใหม่และชีวิตใหม่ของตนเอง เนื่องจากมุอัลลัฟได้เรียนรู้และรับทราบจากบุคคลอื่นถึงวัฒนธรรมอิสลามเกี่ยวกับความสำคัญของชื่อมุสลิม ทำให้มุอัลลัฟยอมรับและปรับตัวได้กระทั่งเกิดความเคยชินกับชื่อใหม่ของตนเองและสามารถแสดงออกในความเป็นมุสลิมให้ปรากฏแก่สาธารณะชนได้ ดังนั้นชื่อใหม่ของมุอัลลัฟนั้นจึงมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอิสลามและสังคมที่มุอัลลัฟอาศัยอยู่ อีกทั้งมีความสำคัญต่อค่านิยมของครอบครัวชุมชนและสังคมที่มุอัลลัฟเข้ามาเป็นสมาชิกอีกด้วย ในฐานะที่มุอัลลัฟเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรมของอิสลามและวิถีชีวิตของมุสลิมที่สะท้อนให้เห็นว่าชื่อนั้นเป็นอัตลักษณ์ที่ผูกพันกับศาสนาอิสลาม เพราะมุสลิมมีความตระหนักว่า ชื่อนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจะถูกเรียกขานมนุษย์มารับการพิพากษาในวันกิยามะฮฺ

แม้ว่ามุอัลลัฟชายและหญิงในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด สามารถปรับตัวในด้านต่างๆได้และสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมให้ปรากฏออกมาทั้งในระดับบุคคลและสาธารณะได้ก็ตาม สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่มุอัลลัฟให้ความตระหนักก็คือจุดยืนเกี่ยวกับการจัดการศพหลังจากที่ตนเองได้เสียชีวิตไป จากที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์พบว่า มุอัลลัฟทุกคนให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่าเมื่อตนเองเสียชีวิตไปให้อิมามหรือบุคคลในครอบครัวจัดการศพให้ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลามทุกประการและไม่อนุญาติให้ครอบครัวเดิมของตนนำศพไปจัดการทำพิธีกรรมตามศาสนาเดิมที่ตนเองเคยนับถือมาก่อน และมุอัลลัฟส่วนใหญ่ได้เสนอให้มีหนังสือสำคัญ เป็นคำยินยอมและลายเซ็นของมุอัลลัฟเองปรากฏในหนังสือสำคัญ เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันในการจัดการศพของมุอัลลัฟตามหลักการของศาสนาอิสลาม โดยหนังสือสำคัญฉบับนี้ออกจากสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนั้นๆเพื่อประกาศให้ทุกมัสยิดยึดถือหนังสือสำคัญฉบับดังกล่าวนำมาเป็นหลักฐานต่อไป

ส่วนการแสดงออกในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ในลักษณะส่วนบุคคลที่สามารถพบเห็นได้โดยทั่วไปนั้น มีปัจจัยเกื้อหนุนดังนี้

1) ความเป็นชุมชนมุสลิม

ถึงแม้ว่ามุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดจะอาศัยอยู่ท่ามกลางคนส่วนใหญ่ที่นับถือศาสนาพุทธที่มีความแตกต่างกันทั้งความเชื่อ ทัศนคติ ประเพณี วัฒนธรรมและศาสนา แต่ความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิมสามารถที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้ และมีความเข้าใจต่อมิติต่างๆในความแตกต่าง ดำรงสถานะในการอยู่ร่วมกันกับชนต่างศาสนิกได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ มุอัลลัฟยังสามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมและอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมในด้านหลักความเชื่อ ความศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักจริยธรรม เพื่อให้มุอัลลัฟมีจิตสำนึกในความเป็นมุสลิมที่ชัดเจน โดยผ่านการปลูกฝังจากหลักการของอิสลาม ซึ่งเป็นหลักคำสอนที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมุสลิมและมุอัลลัฟในชุมชนนั้น ๆ อีกทั้งในแต่ละชุมชนมุสลิมมีองค์ประกอบหลักคืออิมามซึ่งเป็นผู้นำศาสนาซึ่งถือว่าเป็นผู้นำแห่งจิตวิญญาณที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง และในชุมชนมุสลิมทุกแห่งหนต้องมีมัสยิด ซึ่งถือว่าเป็นสัญญลักษณ์อันโดดเด่น ประกอบด้วยศูนย์อบรมศาสนาและจริยธรรมประจำมัสยิด เป็นสถาบันที่อบรม ให้ความรู้ ความเข้าใจในหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติศาสนกิจและส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของอิสลาม ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ทำให้มุอัลลัฟประสบความสำเร็จในการแสดงออกในความเป็นมุสลิมก็คือความตระหนักในคุณค่าแห่งความเป็นมุสลิม มีการใฝ่รู้ใฝ่เรียนและใส่ใจในหลักการศาสนาอิสลามของมุอัลลัฟเอง

2) พฤติกรรมของมุอัลลัฟ

จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่า มุอัลลัฟส่วนใหญ่มีความตระหนักและเห็นคุณค่าต่อตนเองในความเป็นมุสลิม ทำให้มุอัลลัฟแสดงพฤติกรรมตามแนวทางของอิสลามและสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมด้วยความสมัครใจ พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนไม่ยึดติดกับพฤติกรรมเดิม ๆ ที่เคยปฏิบัติมาก่อน ก่อนที่จะเข้ารับอิสลามเช่นการบนบานศาลเจ้า การแขวนพระเครื่อง ตะกรุด ผูกข้อมือ การถือฤกษ์ถือยาม ซื้อหวย สลากกินแบ่ง การพนันทุกรูปแบบ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด รับประทานเนื้อสุกร สัตว์ที่ไม่ได้ผ่านการเชือดอย่างถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม ใส่ทอง ใส่ผ้าไหมและการใช้คำอุทานว่า คุณพระช่วย พุทโธ่เป็นต้น

จิตสำนึกของมุอัลลัฟเป็นสิ่งสำคัญที่มุอัลลัฟจะต้องเริ่มสร้างที่ตัวเองก่อน เพื่อก่อเกิดสำนึกในความเป็นมุสลิมด้วยการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ใช้ และละเว้นสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ห้ามโดยมีหลักจริยธรรมเป็นกรอบแห่งการดำเนินชีวิต

3) บทบาทของสมาชิกในครอบครัว

สมาชิกในครอบครัวที่มุอัลลัฟอาศัยอยู่มีบทบาทสำคัญในการเป็นต้นแบบการสื่อสารในชีวิตประจำวันต่อการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวฝ่ายสามีหรือภรรยาที่เป็นมุสลิม มุอัลลัฟจะใช้การสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นสำคัญในบทบาทของความเป็นสามี เป็นภรรยา เป็นเขย เป็นสะใภ้เกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามทำให้มุอัลลัฟได้รับความรักความไว้วางใจและการยอมรับในชีวิตความเป็นมุสลิมจากบุคคลในครอบครัวฝ่ายสามีหรือภรรยาของตนเอง ดังนั้น ครอบครัวจึงมีบทบาทและอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ อารมณ์ ทัศนคติ และ

พฤติกรรมของมุอัลลัฟเป็นอย่างยิ่ง ทำให้มุอัลลัฟได้เรียนรู้และสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของตนเองเกี่ยวพื้นฐานและบรรยากาศของครอบครัวที่ตนเองได้เข้ามาเป็นสมาชิก

4) ผลที่เกิดจากการเรียนรู้และความเข้าใจ

ผลจากการที่มุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ได้เรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นในชุมชนและสังคมที่มุอัลลัฟอาศัยอยู่ด้วยการเปิดเผยอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมอย่างภาคภูมิใจ และมุอัลลัฟส่วนใหญ่ที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้ เคยนับถือศาสนาพุทธมาก่อน มุอัลลัฟบางคนรู้จักอิสลามอย่างผิวเผินเพียงทราบว่าคนมุสลิมไม่ไหว้พระ ไม่รับประทานเนื้อสุกร ไม่เลี้ยงสุนัขเพียงแค่นั้น แต่มุอัลลัฟบางคนมีความรู้ความเข้าใจในศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี เนื่องจากมุอัลลัฟกลุ่มนี้ได้เข้ามาเป็นสมาชิกในครอบครัวมุสลิมที่มีความเคร่งครัดในหลักการของศาสนาอิสลาม ดังนั้น ด้วยสภาพการณ์และบริบทที่ต่างกันทำให้มุอัลลัฟแต่ละคนมีความรู้เกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้เองมุอัลลัฟที่มีจิตสำนึกรับผิดชอบตนเองว่า เมื่อตนเองต้องเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามเพื่อแต่งงานกับมุสลิมชายหรือหญิงแล้ว จำเป็นที่ตนเองจะต้องเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามและดำเนินชีวิตในฐานะมุสลิมคนหนึ่ง ซึ่งผลจากการที่มุอัลลัฟมีความรู้ความเข้าใจในหลักการของศาสนาอิสลามนี้เอง ทำให้มุอัลลัฟมีเจตคติที่ดีมีความมั่นใจ อีกทั้งภาคภูมิใจในการแสดงออกตัวตนและสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของตนเองให้ปรากฏทั้งในระดับบุคคลและสาธารณะ

Prince of Songkla University Pattani Campus

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย กรณีศึกษามุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน โดยการวิจัยเชิงเอกสารและเชิงคุณภาพ จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.2.1 ลักษณะสำคัญของแนวคำสอนและเหตุปัจจัยการเข้ารับอิสลามตามหลักการอิสลาม

ผลการวิจัยพบว่า อิสลามเป็นศาสนาที่มีลักษณะคำสอนที่เชื่อและศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียวนั่นคืออัลลอฮฺ ﷻ พระผู้ทรงสร้าง ผู้ทรงวางกฎระเบียบและบริหารทุกสรรพสิ่งในสากลจักรวาล และอิสลามเป็นสาสนาที่เปิดพื้นที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษในสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ ด้วยการเรียกร้องเชิญชวนมนุษยชาติสู่แนวทางของพระองค์ ด้วยวิทยปัญญาและคำสอนอันงดงาม เนื่องจากการเรียกร้องสู่อัลลอฮฺ ﷻ ถือเป็นการเคารพภักดี เป็นภารกิจที่มีเกียรติและเป็นแนวทางแห่งความใกล้ชิดต่อพระองค์

หลักความเชื่อ ความศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักจริยธรรมของศาสนาอิสลามนั้น ล้วนเป็นองค์ประกอบหลักของอิสลาม โดยมีเป้าประสงค์และเจตนารมณ์ในการดะอฺวะฮฺทั้งสิ้น เนื่องจากอิสลามเป็นศาสนาแห่งการดะอฺวะฮฺ (เผยแผ่) ตลอดระยะเวลาแห่งการประกาศศาสนาอิสลามของท่านนบี ﷺ

และหลังจากการเสียชีวิตของท่านแล้ว เกิดปรากฏการณ์หนึ่งที่เป็นผลจากการเผยแผ่อิสลามนั่นคือ ปรากฏการณ์ของมุอัลลัฟหรือมุสลิมใหม่ที่ประกาศตัวเข้ารับอิสลามยืนยันในการให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ ﷻ หลังจากนั้นอิสลามก็เกิดการขยายตัวไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลก ก็จะมีเรื่องราวของมุอัลลัฟเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ดังนั้นปรากฏการณ์การเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟจะด้วยสาเหตุการแต่งงานหรืออื่นใดก็ตาม ล้วนแล้วแต่เป็นวิธีการหนึ่งของการดะอฺวะฮฺ ที่มีทักษะในการโน้มน้าวให้ชนต่างศาสนิกเข้ารับอิสลามโดยมีแนวคิดทฤษฎีอิสลามศาสนาแห่งการดะอฺวะฮฺ ซึ่งมีองค์ประกอบหลักของทฤษฎี 4 ประการ ที่เป็นเหตุปัจจัยเกื้อหนุนในการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิก อันได้แก่ปัจจัยทางคำพูด แบบอย่างที่ดี การสงเคราะห์ บริบทและทางนำ (ฮิดายะฮฺ) **สอดคล้อง**กับตอเหล็บ โอรามหลง (2556) ผลการวิจัยพบว่า ดะอฺวะฮฺ คือการประกาศเชิญชวนมนุษยชาติสู่การให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ อันเป็นหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่และมีเกียรติของนักดาอีย์ (นักเผยแผ่) ด้วยการนำเสนอผ่านคำพูดที่สุภาพอ่อนโยน มีหลักการมีเหตุผล เป็นแบบอย่างที่งดงามให้แก่ผู้ที่ได้รับการเผยแผ่ให้การช่วยเหลือเกื้อกูลแก่กลุ่มชนนั้นๆในด้านต่างๆเท่าที่มีความสามารถ และนักดาอีย์ (นักเผยแผ่) ต้องเข้าใจในบริบท สถานการณ์และสภาพแวดล้อมนั้นๆอย่างถ่องแท้ อีกทั้งต้องทุ่มเทความเพียรพยามและบริสุทธิ์ใจแม้การทำงานในบางครั้งบางโอกาสอาจไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรก็ตาม อีกทั้งมีความรู้ควบคู่คุณธรรมเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดของนักดาอีย์ (นักเผยแผ่) ในการเผยแผ่อิสลาม และสุดท้ายแสงสว่างแห่งชีวิตที่ผู้ได้รับฮิดายะฮฺ (การชี้ทางนำ) จากอัลลอฮฺให้เกิดการปรับเปลี่ยนชีวิตของตนเองในด้านต่าง ๆ สู่วิถีแห่งสัจธรรมของอิสลาม เรียกบุคคลเหล่านั้นว่า มุอัลลัฟ อันหมายถึง บรรดาบุคคลที่หัวใจของเขาต้องการความอบอุ่นและที่พึ่งพิงโน้มเอียงสู่อิสลาม

ด้วยเหตุนี้ศาสนาอิสลามจึงมีความแตกต่างกับศาสนาอื่น ๆ อย่างเด่นชัด โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐานของศาสนา และแนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ซึ่งหัวใจของอิสลามก็คือ หลักการศรัทธาและหลักปฏิบัติ ชนต่างศาสนิกที่เข้ามารับอิสลามนั้นจึงมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปจากเดิม ต้องปรับตัวในระดับรากฐานแห่งชีวิต ปรับความรู้สึก เปลี่ยนวิธีคิดและอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิม เพื่อให้สอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม การเปลี่ยนศาสนาจัดว่าเป็นการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและวัฒนธรรมตั้งแต่ระดับรากเหง้าของวิธีคิด รู้เป้าหมายชีวิตและวิถีปฏิบัติที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

5.2.2 สาเหตุการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

แม้ว่าในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใดทำการสำรวจจำนวนชนต่างศาสนิกในประเทศไทยที่เข้ามารับนับถือศาสนาอิสลาม เรียกว่า มุอัลลัฟ อย่างเป็นทางการ แต่ก็ประมวลได้ว่า อัตราการขยายตัวของมุอัลลัฟในประเทศไทยนั้นมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ตัวชี้วัดที่สามารถประมวลผลได้ในระดับหนึ่งก็คือมัสยิดต่าง ๆ ในประเทศไทยมีทะเบียนสัปปุรุษมัสยิดกำกับควบคุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการระบุจำนวน

มุอัลลัฟทั้งหญิงและชายแต่ละมัสยิดซึ่งมีอัตราเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ด้วยจากสาเหตุ 2 ประการ คือ มาจากการแต่งงานกับมุสลิมเดิมในชุมชน และจากความสนใจอิสลามกระทั่งเกิดความศรัทธา

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง และระนอง มีจำนวนมุอัลลัฟเพิ่มขึ้นซึ่งมีสาเหตุจากการสมรสกับมุสลิมเดิมที่เป็นชายหรือหญิง อันเนื่องด้วยเหตุปัจจัยหลายประการ อาทิ

1) เกิดการขยายตัวของสังคมกลายเป็นสังคมเมือง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เกิดการพัฒนาทางกายภาพอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการทำธุรกิจ การประกอบอาชีพ การศึกษาและมีความสัมพันธ์ร่วมกันในการทำงานระหว่างมุสลิมกับชนต่างศาสนิกในสังคมที่กว้างขึ้น

2) ปัจจุบันสังคมมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน โดยเฉพาะครอบครัวมุสลิม เปิดพื้นที่ไม่กีดกันมุอัลลัฟ เมื่อเขาตั้งใจเปลี่ยนศาสนาเดิมสู่ศาสนาอิสลาม เพื่อแต่งงานกับมุสลิมเดิม

3) ปัจจุบันสังคมมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันโดยเฉพาะชุมชนมุสลิม มีทัศนคติในเชิงบวกต่อมุอัลลัฟ ไม่เหมือนในยุคอดีตที่ผ่านมา

4) ในยุคปัจจุบัน สื่อออนไลน์ เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่ง ในการเปิดช่องทางให้ชนต่างศาสนิกที่สนใจอิสลามเข้ามาสืบค้นข้อมูลและศึกษาเรียนรู้อิสลามผ่านช่องทางสื่อดังกล่าว

ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด เกี่ยวกับการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟพบว่าแตกต่างกัน มุอัลลัฟส่วนใหญ่เข้ารับอิสลามด้วยสาเหตุของการสมรสกับมุสลิมเดิมส่วนมุอัลลัฟอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยมากที่เข้ารับอิสลามด้วยสาเหตุการศึกษาเรียนรู้จนเกิดความศรัทธา จากข้อมูลดังกล่าว **สอดคล้อง**กับอัมพร หมาดเด็น (2550) ได้กล่าวในรายงานการศึกษาที่น่าสนใจจากการสัมมนาวิชาการนานาชาติที่จังหวัดนครศรีธรรมราชในหัวข้อเรื่อง“พื้นที่ทางสังคมระหว่างคนมุสลิมและคนต่างศาสนาในภาคใต้ : การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการแต่งงานระหว่างคนต่างศาสนา” พบว่า การเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามของชนต่างศาสนิก ในจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่มาจากสาเหตุการแต่งงานระหว่างคนต่างศาสนา มีถึงหมู่บ้านละ 20-30 คน ในช่วง 5-10 ปี ที่ผ่านมา จำนวนนี้น่าจะใกล้เคียงกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ตอนบนรวมถึงกรุงเทพมหานคร ส่วนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีผู้เข้ารับนับถือศาสนาอิสลามโดยผ่านการแต่งงานมีจำนวนน้อยมาก ๆ สำหรับปัจจัยหลักๆที่ส่งผลให้ชนต่างศาสนิกเข้ารับอิสลามโดยผ่านการแต่งงานมากขึ้นนั้น สืบเนื่องจากสังคมมุสลิมมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปเป็นสังคมเมือง ทำให้ชาวมุสลิมมีโอกาสในการพบปะกับชนต่างศาสนิกได้มากขึ้นทั้งจากการศึกษาและการทำงาน

จากการที่ผู้วิจัยได้พิจารณาตามแนวคิดอิสลามศาสนาแห่งการดะอฺวะฮฺพบว่า การเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันนั้นสอดคล้องกับแนวคิดการดะอฺวะฮฺในรูปแบบของบริบทและสถานการณ์

5.2.3 การศึกษา **การเรียนรู้อิสลามภายหลังการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน**

ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนศาสนาเดิมของมุอัลลัฟสู่ศาสนาอิสลามนั้นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในชีวิตของมุอัลลัฟ เป็นการเปลี่ยนแปลงระบบแห่งชีวิตทั้งหมด ทั้งหลักความเชื่อ ความศรัทธา หลักการปฏิบัติ หลักจริยธรรมและวิถีการดำเนินชีวิต จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า มุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดหลังจากเข้ารับอิสลามทั้งก่อนแต่งงานหรือหลังแต่งงานแล้ว มุอัลลัฟ ส่วนใหญ่ได้ศึกษาเรียนรู้และเข้ารับการอบรมจากแหล่งเรียนรู้หลักของชุมชนมุสลิม คือ อิมามและครูสอนศาสนาประจำมัสยิดต่าง ๆ และจากสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด การที่มุอัลลัฟได้เรียนรู้และเข้ารับการอบรม จนกระทั่งมีความรู้ความเข้าใจในหลักความเชื่อ ความศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักจริยธรรมอิสลามนั้น ทำให้มุอัลลัฟได้รับทราบและเข้าใจถึงจุดเปลี่ยนระหว่างสองศาสนาคือศาสนาอิสลามและศาสนาเดิมที่มุอัลลัฟนับถือมาก่อน ที่เคยเชื่อและศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ของวัตถุมงคลและเจว็ดต่าง ๆ มาสู่ความเชื่อในเรื่องการมีพระเจ้า การให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ ﷻ โดยปราศจากภาคีใด ๆ ปฏิเสธความเชื่อในสังสารวัฏ มาสู่ความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตหลังความตายและโลกอาคิเราะฮฺ ความเชื่อเดิมในเรื่องกฎแห่งกรรมไปสู่ความเชื่อที่ศาสนาอิสลามสอนว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นเป็นกฎแห่งสภาวการณ์และลิขิตของอัลลอฮฺ ﷻ ทั้งสิ้น

ในขณะเดียวกันมีมุอัลลัฟกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยได้ศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐานของอิสลามจากแหล่งเรียนรู้ที่มาจากสื่อออนไลน์ทางอินเตอร์เน็ต ยูทูป หนังสือ และสื่อโทรทัศน์ภาคมุสลิม ทำให้มุอัลลัฟกลุ่มนี้ได้รับความรู้ความเข้าใจในหลักการของศาสนาระดับหนึ่งแตกต่างกับมุอัลลัฟส่วนใหญ่ที่ผ่านการอบรมและเรียนรู้จากอิมามและครูสอนศาสนาโดยตรง ถึงอย่างไรก็ตามก็ยังมีมุอัลลัฟกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยสุดไม่ได้ผ่านการอบรมและเรียนรู้หลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามจากแหล่งเรียนรู้ใด ๆ เลยเพียงแต่มุอัลลัฟกลุ่มนี้ได้กล่าวคำปฏิญาณตนสองประโยคเข้ารับอิสลามในวันแต่งงานหรือก่อนหน้านั้น และได้รับการตั้งชื่อเป็นชื่อมุสลิมเท่านั้น ทำให้มุอัลลัฟกลุ่มนี้ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการพื้นฐานของศาสนาอิสลามอย่างที่ควรจะเป็น จากการศึกษามุอัลลัฟทั้ง 3 กลุ่มนั้น ผู้วิจัยพบว่ามีความแตกต่างกันในพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรมและวิถีชีวิตประจำวัน

ถึงแม้ว่ามุอัลลัฟชายและหญิงในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดทั้ง 3 กลุ่มจะแตกต่างกันด้านพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในหลักการของศาสนาอิสลามก็ตาม แต่มุอัลลัฟก็ยังยืนหยัดในความเป็นมุสลิมหลังจากที่ตนเองประกาศตัวเข้ารับอิสลามแล้ว แม้พื้นฐานความรู้ความเข้าใจในหลักการของศาสนาอิสลามจะแตกต่างกันก็ตาม มุอัลลัฟเชื่อว่าการเปลี่ยนศาสนาเดิมของตนสู่ศาสนาอิสลามนั้นจะค่อย ๆ ทำให้เขาปรับตัวและศึกษาเรียนรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไป และเขามีความมั่นใจว่าการเข้ารับอิสลามของเขานั้นจะทำให้การดำเนินชีวิตของตนเองค่อยๆปรับตัวขึ้นเรื่อย ๆ ในความเป็นมุสลิม

ที่ดีได้ในอนาคต ด้วยเหตุนี้เอง มุอัลลัฟส่วนใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันได้เรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามเพื่อให้เกิดความเข้าใจนำไปสู่การปรับเปลี่ยนหลักความเชื่อและพฤติกรรมเดิมของตนเองสู่ความเชื่อความศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียวและปฏิบัติศาสนกิจที่ศาสนากำหนดเช่นการละหมาดฟัรฎู 5 เวลา การถือศีลอดในเดือนรอมฎอนเป็นต้น ส่วนการจ่ายซะกาตทรัพย์สินและการประกอบพิธีฮัจย์นั้น มุอัลลัฟมีความตั้งใจปฏิบัติ แต่ตนเองยังมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะต้องจ่ายซะกาตและไม่พร้อมในด้านกำลังทรัพย์ที่จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ มีความตระหนักในสิ่งที่หะลาล (อนุมัติ) และหะรอม (ต้องห้าม) เกี่ยวกับการบริโภคอาหารเครื่องดื่มและอื่นๆเป็นต้น จากการศึกษามุอัลลัฟกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันพบว่า ทุกคนให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่าจะยืนหยัดในความเป็นมุสลิมยึดมั่นในศาสนาอิสลามตลอดไปไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นก็ตามในอนาคต เพราะการเปลี่ยนศาสนาเดิมของตนเองนั้นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในชีวิตแม้ว่าตนเองจะมีความรู้ความเข้าใจในหลักการของศาสนาอิสลามไม่มากก็ตาม จากข้อมูลดังกล่าว **สอดคล้อง**กับมนูญ โต๊ะอาจ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุสลิมใหม่ ในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทของไทย ผลการวิจัยพบว่า ชนต่างศาสนิกที่เปลี่ยนการนับถือจากศาสนาเดิมของตน มานับถือศาสนาอิสลาม อาจเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามาทดสอบความศรัทธาของตนเอง มุสลิมใหม่จึงต้องศึกษาเรียนรู้ และแสดงออกตัวตนในความเป็นมุสลิมให้ปรากฏในระดับสาธารณะ จากการศึกษา พบว่า มุสลิมใหม่ทั้งในเขตเมืองและชุมชนชนบทของไทย มีการศึกษาเรียนรู้และแสดงออกในเชิงพฤติกรรมในความเป็นมุสลิม ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากพฤติกรรมการเรียนรู้ของมุสลิมใหม่นั้น มีเป้าหมายเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมของตนเอง รวมถึงการใช้ชีวิตบนพื้นฐานทางวัฒนธรรมในวิถีชีวิตอิสลามร่วมกันในสังคมมุสลิมนั้น ทำให้การแสดงออกในอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุสลิมใหม่เกิดความมั่นคง

สำหรับหลักจริยธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของมุอัลลัฟที่เกิดจากการเรียนรู้และผ่านการอบรมนั้น สามารถอธิบายตามหลักการของศาสนาอิสลามได้ในระดับบุคคลได้แก่เรื่องการแต่งกายของมุสลิมชายและหญิงซึ่งศาสนาอิสลามได้วางหลักเกณฑ์ไว้ ด้วยการปกปิดร่างกายที่พึงสงวนตามศาสนบัญญัติ โดยกำหนดให้ผู้ชายต้องปกปิดร่างกายเหนือสะดือจรดเลยหัวเข่า ไม่สวมใส่ทองคำ ส่วนผู้หญิงต้องปกปิดทั่วร่างกายเว้นแต่ใบหน้าและฝ่ามือ ต้องไม่สวมใส่เสื้อผ้าที่บางและรัดรูปซึ่งการแต่งกายนั้นต้องสะอาดไม่ฟุ่มเฟือย ไม่แสดงออกถึงความโอ้อวดและไม่แต่งกายเลียนแบบเพศตรงข้าม ดังนั้นมุอัลลัฟกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจและมีความเคร่งครัดในหลักการของศาสนาอิสลามก็จะครองตัวบนหลักจริยธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตที่มีความแตกต่างกับมุอัลลัฟกลุ่มที่ไม่มีความเคร่งครัดในการดำเนินชีวิตประจำวันโดยเฉพาะการแต่งกายสำหรับมุอัลลัฟหญิงที่ยังไม่ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม

ส่วนการดำเนินชีวิตของมุอัลลัฟกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้พบปะพูดคุยด้วยนั้น มุอัลลัฟชายมักจะแต่งตัวตามปกติสากลที่คนทั่วไปสวมใส่เช่นใส่เสื้อเชิ๊ต เสื้อยืด กางเกงขายาว แต่ในเวลาช่วง

เทศกาลและวันสำคัญทางศาสนาอิสลาม งานแต่งงาน และงานการกุศลประจำปีของมัสยิด มุอัลลัฟบางคนจะนุ่งโสร่ง นุ่งโต๊ป สวมหมวกสีขาวหรือสีดำตามวัฒนธรรมของมุสลิมที่ถือปฏิบัติ ส่วนมุอัลลัฟหญิงก็จะสวมใส่หิญาบ ใส่ชุดยาว (ชุดอะบายะฮฺ) สีสันต่าง ๆ ในช่วงเทศกาลและวันสำคัญดังกล่าว จากการสัมภาษณ์มุอัลลัฟหญิงในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ทุกคนให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่าเมื่อออกไปทำงานนอกบ้านตามสถานประกอบการ โรงแรม บริษัท ห้างร้าน เป็นต้น ทุกคนต้องนุ่งสั้นไม่ได้คลุมหิญาบแต่อย่างใด เนื่องจากสถานการณ์และบริบทของสถานที่ไม่เอื้ออำนวยให้ จากข้อมูลดังกล่าว **สอดคล้อง**กับ มนูญ โต๊ะอาจ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุสลิมใหม่ ในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทของไทย ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ หลักการพื้นฐานอิสลามของมุสลิมใหม่ในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทของไทยนั้น มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมุสลิมบางคนให้ความสนใจและให้เวลากับการเรียนการสอนอย่างเต็มที่จากการที่ผู้นำและครูสอนศาสนาประจำมัสยิดได้จัดการเรียนการสอน ให้กับมุสลิมใหม่ทุกวันหยุดของรอบสัปดาห์ และมุสลิมใหม่บางคน ไม่ได้ศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งไม่ค่อยให้ความสนใจกับการศึกษาเท่าที่ควรนั้น ส่งผลให้มุสลิมใหม่กลุ่มนี้ ออกห่างจากหลักการของศาสนาอิสลามและขาดความใส่ใจในการปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นภาคบังคับ และผลจากการศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามนั้น นำไปสู่การปรับเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ ทัศนคติ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตเดิม

Prince of Songkla University Pattani Campus

5.2.4 การปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ

การเปลี่ยนศาสนาของบุคคลหนึ่งๆนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในชีวิต อาจส่งผลให้ผู้ที่เปลี่ยนศาสนาเปลี่ยนแปลงทัศนคติและมุมมองมุมมองและทัศนคติที่มีต่อชีวิตอย่างสิ้นเชิง เฉกเช่นมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด เนื่องจากการเปลี่ยนศาสนาของมุอัลลัฟนั้นส่งผลให้เกิดการปรับตัวและการปรับเปลี่ยนทางอัตลักษณ์ทั้งในระดับบุคคลและในระดับสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวของมุอัลลัฟในระดับบุคคลหรือตัวของมุอัลลัฟเองในเรื่องหลักความเชื่อและศรัทธา ด้วยการละทิ้งความเชื่อความศรัทธาเดิมสู่ความเชื่อในพระเจ้าองค์เดียว และประพฤติปฏิบัติตามหลักการของศาสนาอิสลามในชีวิตประจำวัน **สอดคล้อง**กับ กาญจนา แก้วเทพ (2544) ได้กล่าวว่าพฤติกรรมการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ของมนุษย์นั้น เป็นเรื่องของความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละคน ที่มีความแตกต่างกัน นอกจากนั้นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมดังกล่าวนั้น ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทางครอบครัว บริบทของชุมชนและสังคมที่อาศัยอยู่ ที่มีความต่างจากขนบธรรมเนียมและวิถีชีวิตเดิมของตนเองที่เคยยึดถือมาก่อน

ผลการวิจัยพบว่า หลังจากที่มุอัลลัฟได้ประกาศตัวเข้ารับอิสลามแล้ว ส่วนใหญ่เริ่มมีการปรับตัวในการศึกษาเรียนรู้หลักคำสอนและหลักปฏิบัติของอิสลาม ฝึกหัดอ่านภาษาอาหรับการอ่านอัลกุรอานเช่นสูเราะฮฺอัลฟาติหะฮฺ บทสูเราะฮฺสั้น ๆ ตะชะฮุดและอื่น ๆ เพื่อนำมาใช้การอ่านในละหมาด

รวมถึงงดเว้นละวางการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มที่ศาสนาอิสลามห้ามทุกชนิดสู่การปรับตัวในการรับประทานอาหารและเครื่องดื่มที่อิสลามอนุมัติเท่านั้น ดังนั้น มุอัลลัฟที่ได้ผ่านการอบรมและเรียนรู้แล้วจะมีความรู้ความเข้าใจเกิดความตระหนักว่า ตนเองจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตนับตั้งแต่วันแรกที่เข้ารับอิสลามไปจนกระทั่งนาทีสุดท้ายของชีวิต ส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของศาสนาอิสลามที่ถูกกำหนดเอาไว้ เนื่องจากมุอัลลัฟได้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักปฏิบัติและข้อห้ามของศาสนาอิสลาม ซึ่งผลจากการดังกล่าวทำให้มุอัลลัฟละทิ้งพฤติกรรมที่ตนเองเคยกระทำก่อนเข้ารับอิสลามทั้งหมด

จากการที่มุอัลลัฟได้เรียนรู้หรือทราบจากบุคคลอื่นถึงวัฒนธรรมอิสลามเกี่ยวกับความสำคัญของชื่อของตนเองที่เปลี่ยนเป็นชื่อมุสลิมเหมือนมุสลิมทั่วไปนั้น ทำให้มุอัลลัฟเกิดการยอมรับในบริบทใหม่ของตนเอง เพื่อนำไปสู่การปรับตัวในการสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมให้ปรากฏแก่สาธารณะได้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอิสลามและค่านิยม ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชนและสังคมที่มุอัลลัฟเข้ามาเป็นสมาชิกอีกด้วย โดยเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรมของอิสลามและวิถีชีวิตของมุสลิม ที่สะท้อนให้เห็นว่าชื่อนั้นเป็นอัตลักษณ์ที่ผูกพันกับศาสนาอิสลา ซึ่งเป็นอัตลักษณ์อันโดดเด่นของมุสลิมที่จะถูกเรียกขานมารับการพิพากษาในวันกิยามะฮฺ

มุอัลลัฟส่วนใหญ่ที่ผ่านการอบรมและเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามจากแหล่งเรียนรู้ เช่นอิมามและครูสอนศาสนาจนเกิดความรู้ความเข้าใจสามารถปรับตัวและสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของตนเองได้ทั้งในระดับบุคคลและระดับสาธารณะ แตกต่างกับมุอัลลัฟที่ศึกษาจากการอ่านหนังสือด้วยตนเองศึกษาจากรายการโทรทัศน์ภาคมุสลิมและยูทูปหรือมุอัลลัฟกลุ่มที่ไม่ได้ศึกษาหลักการของศาสนาอิสลามเลยเพียงแต่เป็นมุสลิมด้วยการกล่าวคำปฏิญาณตนสองประโยคยืนยันในความเป็นมุสลิมเท่านั้น จากข้อมูลดังกล่าว **สอดคล้อง**กับ มูฮัมหมาดอาหลี มาลินี (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องมุสลิมใหม่กับการปรับตัวหลังการเปลี่ยนศาสนา กรณีศึกษาจีนที่เป็นมุสลิมใหม่ในมาเลเซีย ได้กล่าวว่าการเปลี่ยนศาสนานั้นเป็นการปรับเปลี่ยนความเชื่อความศรัทธาของผู้เปลี่ยนศาสนาเป็นสำคัญ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิถีปฏิบัติในชีวิตประจำวันของชาวจีนที่เป็นมุสลิมใหม่ด้วย ในกรณีของชาวจีนที่เป็นมุสลิมใหม่ในมาเลเซีย พบว่าจีนที่เป็นมุสลิมใหม่แต่ละคนมีการปรับตัวในลักษณะที่หลากหลายตามสภาพแวดล้อม โดยสามารถแบ่งการปรับตัวของจีนที่เป็นมุสลิมใหม่ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่หนึ่ง จีนที่เป็นมุสลิมใหม่ที่เปลี่ยนความเชื่อและความศรัทธาจากศาสนาเดิมของตนเองสู่ศาสนาอิสลามแล้ว แต่ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงตนเองและปรับตัวในการดำเนินชีวิตให้เข้ากับสังคมมลายูแต่อย่างใด พวกเขาเหล่านี้ดำรงชีวิตเหมือนตอนที่ยังไม่ได้เปลี่ยนศาสนา และหากมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับตัวบ้าง ก็มักจะเป็นการปรับตัวเพียงเล็กน้อยเท่าที่จำเป็นเท่านั้น จีนที่เป็นมุสลิมใหม่กลุ่มนี้ส่วนใหญ่ ยังคงได้รับการยอมรับจากชุมชนชาวจีน แต่จะเป็นที่รังเกียจและมักจะไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากชาวมลายูเท่าใดนัก ส่วนจีนที่เป็นมุสลิมใหม่กลุ่มที่สอง มีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมมลายูและศาสนาอิสลามเป็นอย่างมาก จนแทบจะกลายเป็นชาวมลายู ละทิ้งความเป็นจีนจนแทบ

จะหมดสิ้น คนกลุ่มนี้แม้จะได้รับการยอมรับจากชาวมลายูเป็นอย่างมาก แต่สำหรับในสังคมจีนมักจะไม่ได้รับการยอมรับว่า คนกลุ่มนี้เป็นชาวจีนอีกต่อไป ในขณะที่จีนที่เป็นมุสลิมใหม่กลุ่มที่สาม คือกลุ่มซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวตามข้อบังคับในบัญญัติศาสนาอิสลามในระดับหนึ่ง ขณะเดียวกันก็ยังคงรักษาอัตลักษณ์แห่งความเป็นจีนเอาไว้อย่างเข้มข้น คนกลุ่มนี้จึงสามารถผสมผสานความเป็นจีนและมลายูเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน จนกระทั่งได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นชาวจีนหรือชาวมลายู

นอกเหนือจากนั้น ยังมีปัญหาในเชิงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมรดก การจัดการศพ การหย่าร้างของมุอัลลัฟ ปัญหาเหล่านี้อาจจะทำให้ครอบครัวของมุอัลลัฟใช้ช่องทางในการนำมาตรการทางกฎหมายมาใช้ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิดังกล่าว ดังนั้น ผู้นำองค์กรมุสลิมโดยเฉพาะอย่างยิ่งอิมาม จะต้องให้ความรู้ ความเข้าใจและคำแนะนำที่ถูกต้องอย่างเป็นระบบให้แก่ตัวของมุอัลลัฟเองในขณะที่เขามีชีวิตอยู่หรือก่อนที่เขาจะกลับไปสู่ศาสนาเดิมอีก หรือก่อนเกิดการหย่าร้างกัน ซึ่งองค์กรมัสยิด สามารถจัดการได้ ในฐานะที่เป็นองค์กรที่ใกล้ชิดมุอัลลัฟมากที่สุด

จากสภาพปัญหาดังกล่าวนี้ ทำให้มุอัลลัฟมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศพตามหลักการของศาสนาอิสลาม หลังจากที่ตนเองได้เสียชีวิตไปแล้ว จากที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์พบว่า มุอัลลัฟทุกคนให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า เมื่อตนเองเสียชีวิตไปให้อิมามหรือบุคคลในครอบครัวจัดการศพให้ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลามทุกประการและไม่อนุญาติให้ครอบครัวเดิมของตนนำศพไปจัดการทำพิธีกรรมตามศาสนาเดิมที่ตนเคยนับถือมาก่อนโดยยึดถือหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนที่มุอัลลัฟไปแจ้งทำใหม่โดยระบุศาสนาอิสลามและยึดถือหนังสือสำคัญการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟเป็นสำคัญ

5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย กรณีศึกษามุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน มีประเด็นข้อเสนอแนะจากการวิจัยและข้อเสนอแนะครั้งต่อไปดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อค้นพบจากงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของมุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันที่สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลาม ดังนี้

5.3.1.1 นำผลการวิจัยสื่อให้สังคมไทยเข้าใจว่า มุอัลลัฟ ควรเรียกมุสลิมใหม่ที่ประกาศตัวเข้ารับอิสลามในช่วงแรก ๆ เท่านั้น เมื่อเวลาผ่านไป อิสลามของเขามีความมั่นคง คำว่า มุอัลลัฟ ไม่ควรที่จะนำมาสื่อสารเรียกขานในสังคมมุสลิมอีกต่อไป

5.3.1.2 นำผลการวิจัยสื่อให้สังคมรับทราบว่า ปัจจุบันชุมชนมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน มีทัศนคติในเชิงบวกและเปิดพื้นที่การยอมรับให้แก่มุอัลลัฟเข้ามาเป็นสมาชิกในครอบครัวมุสลิมโดยไม่กีดกันเหมือนกับในอดีตที่ผ่านมา

5.3.1.3 นำผลการวิจัยออกเผยแพร่โดยนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาดะอฺวะฮฺอิสลามียะฮฺในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักการเผยแผ่อิสลาม อีกทั้งวางแผนทำโครงการอบรมมุอัลลัฟประจำมัสยิดและสำนักคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดต่าง ๆ ครอบคลุมทุกพื้นที่

5.3.1.4 นำผลการวิจัยออกเผยแพร่ให้แก่ผู้ที่สนใจอิสลามและบุคคลทั่วไป

5.3.1.5 นำผลการวิจัยจากการสร้างโมเดลไปใช้เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตมุอัลลัฟตามแนวคิด เหตุปัจจัยของการเข้ารับอิสลาม

5.3.1.6 นำผลการวิจัยเป็นแนวทางประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตมุอัลลัฟ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการสื่อสารในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟในภูมิภาคต่างๆของประเทศไทย

5.3.2.2 ควรต่อยอดการศึกษาเกี่ยวกับการแต่งงานของมุสลิมเดิมกับชาวต่างชาติที่เข้ามารับนับถือศาสนาอิสลามในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน เพื่อศึกษาวิเคราะห์การเรียนรู้ พฤติกรรม การปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ของมุอัลลัฟต่างชาติ

5.3.2.3 ควรศึกษาเชิงประวัติของมุอัลลัฟที่ประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิตตามแนวทางของศาสนาอิสลาม เพื่อนำผลจากการศึกษามาเป็นข้อสรุปและเป็นแบบอย่างสำหรับมุอัลลัฟหรือมุสลิมใหม่คนอื่น ๆ และบทบาทของมุอัลลัฟกับปรากฏการณ์ในการดะอฺวะฮฺชนต่างศาสนิกต่อไป

5.3.2.4 ควรศึกษากรณีมุอัลลัฟที่คู่สมรสเสียชีวิตไปก่อนและตนเองยังคงยืนหยัดยึดมั่นในศาสนาอิสลามต่อไป โดยไม่เปลี่ยนกลับไปนับถือศาสนาเดิมอีก มุอัลลัฟผู้นั้นเกิดความเชื่อความศรัทธาและปฏิบัติตนในศาสนาอิสลามได้อย่างไร

5.3.2.5 น่าจะมีการศึกษาต่อเกี่ยวกับการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของมุอัลลัฟหลังเข้ารับอิสลาม

Prince of Songkla University Pattani Campus